

Muz 598

52-627.
ZMKA. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 1349
TERVEZET

ELŐSZÓ 1973.
**LÉGOLTALMI
UTASÍTÁS**

(Légo. Ut.)

BUDAPEST
ORSZÁGOS LÉGVÉDELMI PARANCSNOKSÁG
KIADVÁNYA

BUDAPEST, 1936. MADÁCH NYOMDA

1624

ORSZÁGOS
TISZTI TUDOMÁNYOS ÉS KASZINÓ EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA

Budapest, IV., Váci-utca 38. I. em.

A m. kir. Honv. Tisztek

Országos Tudományos Kaszinó Egyesületének
Könyvtára.

Budapest, IV., Váci-utca 38. I. e.

Helyszám: 30-327.-8.

Szakbeosztás:

Mellékletek: 1-14.

Allapot hiánytalan.

Figyelem!

Használati idő mindenki számára: tudományos műveknél 1 hónap, szépirodalmi műveknél 3 hét. A műveket másoknak továbbadni tilos. A kölcsönző a könyvek teljességéért a vasuti és postai szállítás okozta esetleges károkért felelős és kártérítésre kötelezett.

A könyvekbe sem tintával, sem ironnal semmit bejegyezni nem szabad.

30-327

Muz 598

TERVEZET.

LÉGOLTALMI UTASITÁS

(Légo. Ut.)

H. M.
8/1 TK-37

BUDAPEST
SZÁGOS LÉGVÉDELMI PARANCSNOKSÁG
KIADVÁNYA

BUDAPEST, 1936. MADÁCH NYOMDA

A VI–VIII. fejezetek tanulmányozása előtt a hivatkozásnak a helyesbítőszelvény szerinti javítása feltétlenül szükséges.

Helyesbitse az értelemzavaró sajtóhibákat!

Oldal	Pont	Bekezdés	Sor	Helyesbitendő	Helyes szöveg
				Budapest Országos Légvédelmi Parancsnokság kiadványa	A m. kir. Országos Légvédelmi Parancsnokság kiadása
4.	—	2.	5.	— légtalmára alkalmasnak	— légtalmára — alkalmasnak
6.	2.	4.	2.	együttesen	együttesen
7.	6.	1.	9.	szerv — az OLP. hivatott	— szerv — az OLP. — hivatott
10.	11.	Utolsó	4.	jogosult, ahol a H. M.-ot	jogosult. A bizottságokban a H. M.-ot
11.	12. e)	—	6.	eszközök vagy	eszközök, vagy
12.	14.	3.	1.	parancsnokot ha	parancsnokot, ha
13.	14.	4.	4.	működési és hatásköre	működési — és hatásköre
13.	14.	6.	—	a 12/c) pontban lefektetett vármegyei légtalmi kötelemkből, valamint	törölni
14.	15.	1.	3.	működőképességükről	működőképességükért
15	15. d)	2.	1.	Orsz. Légy.	Honi Légy.
29.	39.	8.	2.	(V. fejezet)	(VII. fejezet)
31.	43.	Kivetés		fejlesztése,	felterjesztése
34.	46.	9.	6.	riasztó	riadó
47.	75.	4.	1., 2. és 4.	légolt.	légo.
50.	78.	3.	1.	Az épülettömbök	Az épülettömbökben
54.	84.	11.	1.	egyszerű és	törölni
55.	85.	1.	2.	vezetőjét	vezetője
55.	85.	3.	3.	14.—16.	14.—15.
55.	87.	1.	2.	képviselőit	képviselői
56.	88.	8.	1.	a közutvasutak	a közúti vasutak és azok hálózatai
57.	89.	8	4.	gazdaságosabb	gazdaságosság
57.	89.	8.	5.	ellenőrzés	ellenőrzési
58.	89.	10.	6.	fogyasztás	fogyasztásnak
59.	94.	8.	3.	célszerűbb	célszerűbben
61.	97.	6.	3.	91.	94.
61.	97.	9.	3.	83. és 93.	93. és 95.
62.	98.	1.	3.	39. és 82.	93. és 96.
62.	98.	1.	12.	az üzemi lég. olt. terv.	az üzemi légo. terv.
62.	100.	2.	5.	(40. e) pont)	(39. e) pont)
62.	100.	2.	2.	82.—96.	93.—96.—98.
62.	100.	2.	3.	formába	formában
62.	101.	1.	2.	16. és 68.	15. és 67.
64.	104.	5.	5.	(39. g) pont)	(39. h) pont)
64.	104.	6.	1.	13.	törölni
64.	—	8.	1.	104.	105.
65	—	4.	1.	A 13. melléklet	A 12. melléklet
65.	—	5.	1.	105.	106.
65.	—	5.	1.	A 103., 104. és 105.	A 103. és 105.
66	—	3.	—	a honvédelmének	a hon védelmének

A mellékletek között :

Melléklet	Oldal	Pont	Bekezdés	Sor	Helyesbitendő	Helyes szöveg
1.	—	—	—	—		
A korszerű repülőgépek adatai: táblázatban az utolsó előtti második oszlopban					3—1000 1—4000	500—1000 1000—4000
2.	2.	—	—	—	A lewisit képlete helyesen:	$Cl-CH=CH-As-Cl_2$
11.	3.	3.	3.	—	(.....)	törölni
11.	4.	7.	—	3.	VII.	VIII.
12.	12.	15.	Utolsó	—	szabványosíthatja	szabványosíthatja.
12.	14.	23.	b)	2.	esetén 2 m ³ -re	esetén személyenként 2 m ³ -re
14.	1.	—	—	—	Gáztalantó osztág	Gázmentesítő járőr

A rövidítések között :

a) helyesbitendő:

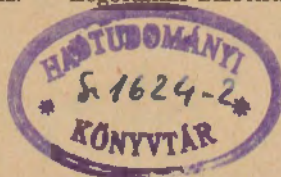
Lgv.	Légvédelem, -i
Légo.	Légoltalom, -i

b) pótlólag felveendő:

Gp.	Géppuska
Kat.	Katonai
Eü.	Egészségügy, -i
M. V. K. E.	Magyar Vörös Kereszt Egylet
Polg.	Polgári
Orsz.	Országos
Gk.	Gépkocsi
Rep.	Repülő

Az Utasításban előforduló rövidítések:

H. M.	Honvédelmi Miniszter, v. Honvédelmi Miniszterium.
OLPk.	Országos Légvédelmi Parancsnok.
OLP.	Országos Légvédelmi Parancsnokság.
Vdd. lgv. pk.	Vegyesdandár légvédelmi parancsnok.
Vdd. lgv. ea.	Vegyesdandár légvédelmi előadó.
Lgv.	Légvédelem.
Légo.	Légoltalom.
Légo. vez.	Légoltalmi vezető.
Légo. pk.	Légoltalmi parancsnok.
Légo. biz.	Légoltalmi bizottság.

ELŐSZÓ.

A légi támadások elleni védekezésről igen kevés háborús tapasztalatunk van. A hadviselésnek ez az ága a világháborúban még a kezdet kezdetén volt.

Közvetlen tapasztalatok híján kísérletekre, következtetésekre, elképzelésekre és más államok tapasztalataira vagyunk utalva.

A légi támadások elleni védekezés minden ága — így a légoltalom is — jóformán napról-napra fejlődik. Ez a fejlődés lehetlenné teszi, hogy jelen »Utasítás«-t véglegesnek tekintsük. A fejlődés és a gyakorlati tapasztalat idővel különféle módosításokat, esetleg ezen »Utasítás« megváltoztatott kiadását leheti szükségessé.

A »Légoltalmi Utasítás« a külföld gyakorlati tapasztalatainak figyelembevételével készült (számolva a különleges magyar viszonyokkal is) és hivatva van a magyar légoltalom (passzív légvédelem) első megszervezésének alapját képezni, míg a szervezés során szerzendő saját gyakorlati tapasztalataink a légoltalom tökéletesítését megengedik és végleges formáját meghatározzák.

A Honvédelmi Miniszter (OLPk.) alkalmat fog adni az összes légoltalmi szerveknek,

hogy ezen Utasítás gyakorlati alkalmazása nyomán szerzett tapasztalataikat és javaslataikat kifejezésre juttathassák és azokat a további fejlesztés során értékesíteni fogja.

A Légtalmi Utasítás mindazon alapelveket és támpontokat foglalja össze, amelyek a hárország légvédelmében a közület, az egyén és általában minden élő és holt vagyon megóvására — légtalmára alkalmasnak látszanak. Az utasítás jellegénél fogva a részletekre (főleg a szakrészletekre) nem mindenhol térhet ki; ezért azt különböző szakutasítások egészítik ki.

I. Bevezetés.

1. A szabadon fegyverkező államok — szárazföldi és tengeri haderejük mellett — légierőiket is oly nagyra fejlesztették, hogy azok immár nagy tömegekben önállóan is alkalmazhatók. Ezzel a jövő háborúja az elmúlt háborúkkal szemben más képet nyer. Nemcsak a hadsereg (haditengerészet), hanem az egész ország és annak minden lakója is kénytelen lesz küzdeni, mert a szembenálló felek egymás anyagi és erkölcsi erejét és ellenállóképességét nemcsak a hadműveleti területeken, hanem az ország minden pontján igyekeznek összeroppantani.

A légi veszély.

Minél váratlanabbak ezek az ország katonai, politikai, gazdasági, ipari, stb. gócpontjai ellen intézett légi támadások és minél nagyobb erővel hajtják azokat végre, annál nagyobb sikerrel kecsegtetnek. Légi tömegtámadásokkal tehát a hadüzenet pillanatában, vagy már azt megelőzően is számolnunk kell annyival is inkább, mert a korszerű repülőgépeket az időjárás és a napszak már alig befolyásolja.

Csonka - Magyarország veszélyeztetettsége ily légi támadásokkal szemben rendkívüli (lásd

az 1. mellékletet), viszont légi biztonsága egyelőre még megteremtésre vár.

Légi bombák.

2. A háttország ellen intézett légi támadások legfontosabb fegyvere a bomba.

A *romboló bomba* (súlya szerint) építményeket, épületeket, háztömböket rombol össze; a könnyű igen heveny gyújtóképességű, vízzel legelőbbször nem is oltható *gyújtóbomba* pusztító tűzveszedelmeket okoz, míg a vegyi harcanyagokkal töltött *gázbomba* hatáskörletén belül élőlényt és anyagot megmérgez.

Egyes folyékony vegyi harcanyagokat a repülő, bombadobás nélkül, a földre *permetezhet*.

Az anyagi hatás fokozására mindhárom bombanemet (és a permetezést) együttessen és egyidőben is lehet alkalmazni.

A légi bombák és vegyi harcanyagok hatásadatait a 2. melléklet ismerteti.

A
légvédelem
általában.

3. Az ellenséges légi erők támadásait kivenni, illetve gátolni, valamint a támadás hatásait csökkenteni a *légvédelem* hivatott.

A légvédelem aktív és passzív tevékenységre oszlik.

A
tulajdon-
képeni
légvédelem.

4. Az aktív tevékenység — a tulajdonképeni *légvédelem* — kivédi, illetve gátolja és zavarja az ellenséges légi támadásokat és e célból mindazon fegyvereket és eszközöket alkalmazza és kezeli, amelyek az ellenséges légi erők, vagy támadó alapjaik elpusztítására alkalmasak. E tevékenység természeténél fogva kifejezetten katonai, miért is azt katonai alakulatok (légvédelmi tüzérség és légvédelmi gp.

osztagok, valamint saját e célra kijelölt légi erők) látják el.

A tűzeszközöket és hatásuk adatait a 3. melléklet sorolja fel.

5. A *passzív tevékenység* — másszóval *légoltalom* — oltalmat nyújt a légi támadások hatása ellen; létesíti mindazon berendezéseket, eszközöket és óvórendszabályokat, amelyek a légi támadás hatását csökkentik. Megszervezi, kiképzí és alkalmazza azon segélyosztagokat, amelyek a károkat kiküszöbölik és segélyt nyújtanak (*hatósági légoltalom*). Végül megszervezi, kioktálja és irányítja a polgári lakosság nagy tömegeit a légi támadások esetén követendő fegyelmezett és szakszerű magatartásra és berendezkedésre (*a lakosság önvédelme*).

A légoltalom — felsőbb katonai irányítás mellett — a polgári légoltalmi szervek hatáskörébe tartozik.

6. Az anyaország területén, esetleg csak azon részein, amelyek nem tartoznak a tábori hadsereg működési körletébe, a *honi légvédelem* egységesen vezetett szervezete működik és hivatva van úgy a légvédelmet, mint a légoltalmat ellátni és e két tevékenységet egymással megfelelő összhangba hozni. A honi légvédelem vezetésére egy katonai szerv — az OLP. hivatott, amelynek kijelölt működési területére, az összes légvédelmi és légoltalmi szervek alá vannak rendelve.

7. A honi légvédelmi jelző- és riasztószolgálat úgy a légvédelem, mint a légoltalom cél-

jait egyaránt szolgálja és úgy a légvédelmi, mint a légoltalmi szerveket idejében készenlétbe helyezni, a lakosságot pedig idejében felriasztani hivatott. Országos vonatkozásban mint katonai szervezet működik,* központilag irányítva. Jelentései általában a katonai légvédelmi parancsnokságokhoz futnak be, amelyek a továbbadásról gondoskodnak. Kivételes esetekben a honi légvédelmi jelzőszolgálat jelentései a légoltalmi helyi központokba közvetlenül irányíthatnak.

Az országos jellegű honi lgv. jelző- és riasztószervezetet a *helyi jelző- és riasztószolgálat* egészíti ki. Ez utóbbi elsősorban helyi célokat szolgál.

II. A légoltalmi szolgálat szervezete.

A) Felépítés.

A honi
légvédelem
vezetése.

8. Magyarország honi légvédelmét a Honvédelmi Miniszter (a m. kir. Országos Légvédelmi Parancsnok útján) szervezi, vezeti, irányítja és ellenőrzi.

M. kir.
Országos
Légvédelmi
Parancsnok.

9. A m. kir. Országos Légvédelmi Parancsnok irányítja és ellenőrzi a légoltalom megszervezését és fejlesztését. Háború esetén (a Honi Légvédelmi Készültség elrendelésével) ő a honi légvédelem legfőbb parancsnoka.

A H. M. (OLPk.) az ország területén kato-

* A légvédelmi jelző- és riasztó szolgálatot az A-120. „Honi légvédelmi jelzőutasítás” című szolgálati könyv ismerteti.

nal, gazdasági és egyéb fontos országos szempontokból

a) légi támadások iránt *érzékeny területeket* és pontokat állapít meg,

b) a légvédelmet az *érzékeny területek* szükséglete szerint szabályozza,

c) elrendeli, hogy a légoltalmat az ország területén ki, milyen sorrendben, fokozatban és mily idő alatt szervezze meg.

10. A légoltalom megszervezésére elvben a *légoltalmi közületek*, azaz az ország városai, községei, iparteleppei és egyes erre külön kijelölt fontos állami (magán) intézményei (pl. vasút, posta) kötelezettek. A légoltalom előkészítése, felépítése, fejlesztése és működtettségének állandó fentartása teljes felelősséggel ezekre hárul. A vármegye ugyan szintén légoltalmi közületnek számít, de elsősorban csak irányító és ellenőrző tevékenységre hivatott.

11. A 9/c.) pont alapján kijelölt közületek a légoltalmat központi irányítás alapján, egységes elvek szerint, veszélyeztetettségük fokához és a rendelkezésre álló anyagi eszközökhöz mérten szervezik meg. Az erre vonatkozó részletes utasításokat — ha szükséges — az OLPk. közvetlenül, vagy szervei útján adja ki.

Az ország légvédelmi szempontból 7 légvédelmi kerületre oszlik. Ezek a légvédelmi kerületek megegyeznek a 7 honvéd vegyesdandár területével. A légvédelmi kerületek élén a honvéd vegyesdandárok székhelyén működő — »Vegyesdandár légvédelmi parancsnokok« (Vdđ.

Légoltalmi közületek.

A szervezés alapelvei.

lgv. pk.) állanak, akik légvédelmi tevékenységük mellett az illető vegyesdandár területének légoltalmi szervezését irányítják. Háború (légvédelmi készültség) esetén területük összes légoltalmi szervei felett parancsnokolnak.

Légoltalmi szervezés terén a légoltalmi szervezetek (légo. vezető, légo. biz., légo pk.) minden tekintetben a területileg illetékes honvéd vegyesdandár légvédelmi parancsnokához (légvédelmi előadójához) vannak utalva, illetőleg rajta keresztül a H. M.-nek (OLP.) alárendelve.

Az egyes légoltalmi közületek (városok, vármegyék, külön kijelölt gyártelepek, stb.) légoltalmi szervei a vdd. lgv. pk.-ok (lgv. ea.) intézkedési egységei.

A vdd. lgv. pk. (lgv. ea.) a területén lévő légo. bizottságoknak hivatalból tagja, amelyeknek összehívását bármikor kezdeményezni jogosult, ahol a H. M.-ot (OLP.) képviseli.

A
közli etek
osztályo-
zásu
(. 2. oldala).

12. A légi veszélyeztetettség és a rendelkezésre álló anyagi eszközök mérve szerint a védendő közületek három osztályba sorolnak. Ezen sorolást a H. M. (OLP.) külön rendelettel ejti meg és közli az illető közülettel.

a) »A« osztályozásúak a nagy városok, illetve azok a külön kijelölt egyéb települések, amelyek előreláthatóan az ellenséges légi támadások keresett céljai lesznek és amelyek eredményes légi bombázása politikai, gazdasági, vagy katonai szempontokból az államvezetés számára különös veszélyt jelent.

Az ilyen közületek a légoltalom feladatainak korszerű megoldására kötelezendők.

b) *B* osztályozásúak az olyan közületek, amelyek, ha bombatámadások keresett célpontjai előreláthatólag nem is lesznek, de politikai, gazdasági és katonai szempontból különösen veszélyeztetett telepek, építmények, stb. közelében fekszenek, vagy esetleges bombázásuk nagy erkölcsi és anyagi kárt jelentene.

Ilyen közületek a légoltalom feladatainak megoldására biztonságuknak és a célnak megfelelő mértékben kötelezendők.

c) *C* osztályozású minden kb. 10.000 lakosnál népesebb város, vagy község, ha egyébként az előbb említett osztályok valamelyikébe sorolva nincs.

Ilyen közületek a légoltalom feladatainak szükségszerű megoldására kötelezhetők.

d) Nincs akadálya annak, hogy valamely közület — saját kérésére és költségére — magasabb osztályozást nyerjen, illetve egyáltalán a védendőek közé felvétessék.

e) A vármegyék, mint légoltalmi közületek, csak a hatáskörükbe tartozó és légoltalmi berendezkedésre kötelezett közületek (községek, ipartelepek, esetleg megyei városok) légoltalmi megszervezését ellenőrzik, esetleg a rendelkezésre álló anyagi eszközök vagy személyek megfelelő elosztásáról gondoskodnak, de önálló vármegyei légoltalmi szerveket a vármegyei légoltalmi bizottságon kívül, nem állítanak fel; de viszont kötelesek a vármegye saját

szerveinek és javainak (vármegyei¹⁴; megyei intézmények, stb.) légoltalmáról gondoskodni.

B) Felelős szervek.

A
légoltalmi
vezető.

13. A légoltalom előkészítése, felépítése és fejlesztése minden közületben a *légoltalmi vezető* kötelessége, aki azért teljes mértékben felelős.

Légoltalmi vezetők:

Elvben mindenütt az illető közület felelős vezetői. Így

Budapesten, a thjff. és a megyei városokban: a polgármester,

a vármegyénél: az alispán,

a községekben: a járás székhelyén a főszolgabíró, egyébként a jegyző.

A
légoltalmi
vezető
jogköre és
köfelmei.

14. A légoltalmi vezető vezeti és irányítja a közület légoltalmának megszervezését és fejlesztését ezen utasítás és a vöd. lgv. pk.-tól (előadó), vagy annak útján, a H. M.-től (OLPk.) közvetlenül kapott intézkedések alapján. Ő az alája rendelt közület összes légoltalmi szerveinek előljáró hatósága és azok megfelelő megszervezéséért, felszereléséért és a légoltalmi terv megalkotásáért, valamint ennek végrehajtásáért *felelős*.

A légoltalmi vezető elnöke a légoltalmi bizottságnak, melynek munkálatait irányítja.

Ő jelöli ki a légoltalmi parancsnokot ha az már eleve kijelölve nincsen és nevezi ki az alája rendelt légoltalmi szervek vezetőit.

A légoltalmi vezető gondoskodik a veze-

tése alatt álló közület kebelében a légoltalmi ügyeket intéző megfelelő szervek (ügyosztály, előadó, stb.) létesítéséről, melyeknek száma, működési és hatásköre az illető közület nagyságától és légoltalmi fontosságától függ.

Ő gondoskodik a légvédelmi törvény (1935. évi XII. t.-c.) megtorló intézkedéseinek első fokon való alkalmazásáról, amennyiben ezen jogkör hivatalból nem a légoltalmi parancsnokot, vagy más hatóságot illetné meg, vagy az egyéb törvényes intézkedések bevezetéséről.

A vármegyei légoltalmi vezető hatásköre a 12/c pontban lefektetett vármegyei légoltalmi kötelemkből, valamint értelemszerűen a 12/e pont határozmányjaiból folyik.

Ellenőrző jogköréből kifolyólag jogosult az alája rendelt légoltalmi közületek munkálatait felülbírálni és azon megfelelő módosításokat eszközölni, vagy kölcsönös kisegítéseket elrendelni.

Az őt törvényesen megillető hatósági jogkörben eljár a megtorló intézkedések alkalmazása körül.

A vármegyei légoltalmi vezető a vármegyei légoltalmi bizottságnak elnöke, amelynek munkálatait irányítja. Felülbírálja és jóváhagyja (esetleg új jelölésre utasítja) az alája rendelt közületek légo. pk.-i jelöléseit.

15. Minden légoltalomra kötelezett közületben a működő légoltalmi segélyosztágok és cselekvő szervek élén a légoltalmi parancsnok

A
légoltalmi
parancsnok
jogköre és
kötelemei.

áll, aki a rendelkezésére bocsátott légtalmi szervek kiképzését irányítja (vezeti), fegyelmzésükről gondoskodik és működőképességük-ről mindenkor felelős.

A légtalmi parancsnok a közület légtalmi vezetőjének szerve, aki azonban a légvédelmi készütség tartama alatt a parancsnokságot az összes légtalmi szervek felett átveszi és gyakorolja.

Légtalmi parancsnokok elvben az illető közületben működő rendőri (csendőri) karhatalmak parancsnokai. Így Budapesten: a m. kir. Államrendőrség főparancsnoka, thjf. és megyei városokban az államrendőrség vezetője, vagy parancsnoka, kivételesen más beosztottjai.

Oly közületekben, ahol ily közbiztonsági szervek nincsenek, vagy ezek légtalmi parancsnoklásra nem képesítettek, egy a légtalmi vezető által javasolt megfelelő tekintélyű és rátermeltségű katonaviselt egyént városokban a Honv. Min., községekben a vdd. lgv. pk. nevez ki.

A vármegyei légtalmi vezetők jogosultak az alájukrendelt légtalmi közületek légtalmi parancsnokainak kinevezésébe a 14. pont határozványai szerint befolyjni.

A vármegyéknél külön légtalmi parancsnokok nem működnek.

A légtalmi parancsnokok légtalmi szakképzés terén a vdd. lgv. parancsnokoknak vannak alárendelve, akiktől ezirányú utasításokat kapnak. A légvédelmi készütség tartama

alatt a légoltalmi parancsnok minden tekintetben és közvetlenül a vdd. lgv. pk.-nak van alárendelve.

A légoltalmi parancsnok tagja és alelnöke a közület légoltalmi bizottságának.

A légoltalmi parancsnok tehát:

a) résztvesz a közület légoltalmának szervezésében és a légoltalmi terv elkészítésében,

b) vezeti és ellenőrzi a légoltalmi segélyosztagok kiképzését, ellenőrzi a közület légoltalmi berendezéseinek mindenkori használhatóságát,

c) a légoltalmi vezetővel egyetértve elrendeli és ellenőrzi a közület légoltalmi részletgyakorlatait,

d) vezeti a felsőbb utasításra tartott légoltalmi gyakorlatokat és rendkívüli esetekben minden tekintetben a közület légoltalmát.

A légo. pk. hatáskörét Orsz. Légy. készült-ség esetén a 71. pont szabályozza.

16. Az előkészítés, felépítés, kiképzés, stb. munkáját fentnevezett szervek a vármegyei törvényhatóságok, illetve a közület községi (üzemi) szervezetének igénybevételével végzik.

A köz-
igazgatás
igénybe-
vétele.

C) Légoltalmi bizottságok.

17. A légoltalom feladatainak megoldásában és a közület légoltalmi tervének elkészítésében a légoltalmi vezetőnek a közület légoltalmi bizottsága segít.

Városi
(községi)
légoltalmi
bizottságok.

A közületek légoltalmi bizottságának elnöke a légoltalmi vezető.

ORSZÁGOS
TISZTI TUDOMÁNYOS ÉS KASZINÓ EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA
Budapest, IV., Váci-utca 38. I. em.

A bizottság ülésein az OLPk-ot a Vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.) képviseli.

A légoltalmi bizottság tagjai:

a) hivatalból tagok: a légoltalmi parancsnok, thjf. városokban az illetékes vitézi szék-kapitány, megyei városokban a járási vitézi hadnagy, a tiszti (járási, községi, kör-) orvos, a tűzoltóparancsnok, a városi mérnök, a Magyar Vöröskereszt Egylet helyi megbízottja, a Légoltalmi Liga helyi vezetője, továbbá a közület területén működő állami és fontosabb községi szervek kiküldöttei.

b) meghívott tagok: csak a szükséges számban mindazok, akiknek meghívását érdekeltségük, közreműködésük, szakismereteik, vagy rátermettségük folytán a légoltalmi vezető szükségesnek tartja. Ide tartoznak a közüzemek, a nagyobb ipartelepek, vagy a légoltalom szervező munkájába bevont társadalmi egyesületek képviselői.

Nagyvárosok a légoltalmi munka megosztása érdekében esetleg közigazgatási kerületenként is szervezhetnek légoltalmi bizottságokat. Budapestre ez kötelező. Ily esetben a légoltalmi vezetőt a községi közigazgatás megfelelő tisztviselője, a légoltalmi parancsnokot az államrendőrség megfelelő szerve helyettesíti. A bizottságok összeállítása fentiekhez értelemszerű legyen.

Községekben, amelyek légoltalom megszervezésére köteleztettek, a légoltalmi bizottság összetétele a viszonyoknak és a célnak meg-

felelően megváltozik. A légoltalmi bizottságokat ez esetben azon szervek elsődleges bevonásával kell képezni, amelyek miatt a légoltalom főleg működik (pl. gyártelep). A községi légoltalmi bizottságok megalakítása felett a vármegyei légoltalmi vezető javaslatára a vdd. lgv. pk. dönt.

18. A vármegyei törvényhatóságok területén a légoltalmi munkálatok irányításában a vármegyei légoltalmi vezetőjének a *vármegyei légoltalmi bizottság* segédkezik.

Vármegyei
légoltalmi
bizottság.

A vármegyei légoltalmi bizottság elnöke a vármegye légoltalmi vezetője.

A bizottság ülésein az OLPk.-ot a Vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.) képviseli.

A vármegyei légoltalmi bizottság tagjai:

a) *Hivatalból tagok*: a vármegyei testnevelési és népgondozó felügyelő, a vármegyei vitézi székkapitány, a Nemzeti Munkavédelem vezetője, a Légoltalmi Liga helyi vezetője, a m. kir. állami építészeti hivatal főnöke, a m. kir. csendőrség helybeli legfőbb parancsnoka, a Magyar Vöröskereszt Egylet megyei megbízottja, a vármegyei tisztifőorvos, a vármegyei tűzrendészeti felügyelő, a megyei városok polgármesterei és a járási főszolgabírák.

b) *Meghívott tagok*: csak a szükséges számban mindazok, akiknek meghívását érdekelttségük, közreműködésük, szakismereteik vagy rátermettségük folytán a vármegyei légoltalmi bizottság elnöke szükségesnek tart (lásd a 85. pontot).

léggottalmi
bizottságok
összehívása.

19. A léggottalmi bizottságokat a szükséghez mérten a léggottalmi bizottság elnöke hívja össze. A bizottság összehívását azonban a vdd. lgv. pk. is bármikor kezdeményezni jogosult.

A
léggottalmi
bizottságok
feladata,
Munka-
bizottságok.

20. A léggottalmi bizottságok a területileg illetékes vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.) szakirányításának, illetve javaslatainak figyelembe vételével a léggottalom megszervezési és fejlesztési munkálataiban mint tanácsadó szervek működnek közre, de magában a konkrét munkálatokban is résztvesznek az elnök intézkedései szerint. E célból célszerűen az egyes léggottalmi szakmák szerint *munkabizottságok* alakíthatók, amelyek a javaslatok elbírálásával, a tervek részletkidolgozásával stb. foglalkoznak.

A léggottalmi bizottságok egyszerű szótöbbséggel hozott határozatait a közület léggottalmi vezetője a lehetőséghez képest figyelembe veszi, illetve azokat a törvényhatósági gyűlés (városi tanács, megyegyűlés) elé terjeszti.

III. A helyi légvédelmi jelző és riasztószolgálat.

Hivatalos,
alá-
rendeltség.

21. A helyi légvédelmi jelzőszolgálat a honi légvédelmi jelzőrendszert egészíti ki (7. pont) és a közület légvédelmi riasztását szolgálja azon esetben, ha a honi lgv. jelzőrendszer által kiváltandó riadójelek elkészítenek.

A helyi légvédelmi jelzőszolgálat a (katonai) légvédlemben részesített közületekben elvileg a katonai légvédelmi parancsnoknak,

egyébként a légóltalmi parancsnoknak van alárendelve.

22 A helyi légvédelmi jelzőszolgálat a feltétlenül szükséges számú helyi légvédelmi figyelőőrsből és a helyi légvédelmi központból áll.

Egységek,
rendszer.

A közület helyi légvédelmi jelzőrendszerét a helyi viszonyoknak megfelelően kell megalkotni.

Ott ahol katonai légvédelmi alakulatok alakúsznak, a helyi jelzőrendszer megszervezése és alkalmazása elvben a katonai légvédelmi parancsnok intézkedései szerint, de a közület légóltalmi szervezetéből alakul, mert ez esetben a helyi jelzőszolgálat egyidejűleg a légvédelmi tűzeszközök figyelőszolgálatát is kiegészíti, vagy ellátja. Ha a helyi figyelőrendszer azonban elsősorban a légóltalom céljait szolgálja (pl. ahol csak lgv. gp-k vannak) ott e kérdés a vdd. lgv. pk. által külön rendezendő.

Egyébként a helyi jelzőszolgálat szervei a légóltalmi parancsnok intézkedései szerint alakulnak meg és látják el szolgálatukat.

Nagyobb közületekben, több a városon (községen, stb.) kívül, jó kilátópontokon elhelyezett figyelőőrsre lesz szükség; kisebb helyeken egyszerű eszközökkel ellátott egy, vagy egyes figyelőőrök elegendők lesznek.

23. A helyi légvédelmi figyelőőrs feladata a kiutalt légtérben észlelt légi járműveket felderíteni és késedelem nélkül távbeszélőn vagy a rádió kivételével más egyszerű, biztos,

Helyi
légvédelmi
figyelőőrs.

félreérthetetlen és gyors módon a helyi légvédelmi központnak jelenteni.

A helyi légvédelmi figyelőőrs szolgálata a honi légvédelmi jelzőutasítás 3. §-ának határozványai értelemszerűen mérvadók.

Állományára és felszerelésére a 4. melléklet szolgáltat támpontokat.

Helyi
légvédelmi
központ.

24. A helyi légvédelmi központ a légvédelmi figyelőőrsök jelentései alapján, ha erre szükség van, azonnal intézkedik a közület légvédelmi riasztására. A helyi légvédelmi központ állományára és felszerelésére a vdd. lgv. pk. (lgv. ea.) a helyi viszonyok figyelembevételével külön-külön intézkedik.

A helyi légvédelmi figyelőőrsök és a központ szolgálatát légoltalmi szolgálatos egyének látják el.

A helyi légvédelmi központ szolgálatára a »Honi légvédelmi jelzőutasítás« határozványai értelemszerűen mérvadók.

A »Honi
Légvédelmi
Készültség«
valamint a
riasztás és
készültség
fokozatai.

25. A jelző- és riasztószolgálat, valamint a közületek légoltalmi parancsnokságai, éjjelnappali szolgálattal, a »Honi Légvédelmi Készültség« elrendelésétől kezdve annak beszünetetéséig folyamatosan működnek.

A légvédelmi riasztás célja a légvédelem és a légoltalom együttes készenlétbe helyezése.

A harcok készenlét felvétele a »légvédelmi riadó« jelre történik.

A légvédelmi riadót lehetőleg a »légi veszély« csendes figyelmeztető előzi meg.

A »légi veszély elmúlt« jelzés az előbbi mindkét fokozatot feloldja.

26. A »légi veszély« figyelmeztetést — amennyiben ez időben lehetséges — a honi lgv. jelzőszolgálat közvetíti az érdekelt közületek, illetve az eleve kijelölt intézmények légvédelmi — légoltalmi parancsnokainak. A »légi veszély« figyelmeztetést a légvédelmi, vagy légoltalmi parancsnok a nyilvánosság kizárásával távbeszélőn, szükség esetén küldöncökkel, vagy más nem feltűnő módon közli az érdekelttel.

Légi
veszély,
részleges
készültség.

A »légi veszély« jelzésre a légoltalmi segélyosztatok azonnal felriasztandók és készenléthez helyezendők, a légoltalmi parancsnokságok pedig működésbe lépnek.

A »légi veszély« csendes figyelmeztetést a légo. szerveken kívül olyan intézményekkel (iskolák, színházak, kórházak, hivatalok, stb.), vagy üzemekkel (nagy gyárak, közüzemek, telepek) is kell megfelelően közölni, amelyeknek az esetleges légvédelmi riadó végrehajtására hosszabb időre van szükségük.

27. A légvédelmi riadót rendszeren a lgv. kerület (vdd.) parancsnok rendeli el az egyes közületek légvédelmi (légoltalmi) parancsnokainak, akik a parancsot azonnal a riasztóberendezés útján a közülettel tudatják (lásd e pont 3. bekezdését). Minden közület azonban maga is elrendelheti a légvédelmi riadót, helyi légvédelmi jelzőszolgálatának jelentései alapján. Előfordulhat ugyanis, hogy a honi légvédelmi jelzőrendszer nem jelezhetett bizonyos ellensé-

Légvédelmi
riadó,
általános
készenlét.

ges repülőket, amelyek észrevétlenül egyes közületek közelébe jutottak.

Egyes az OLP. által kijelölt közületeknek a honi légvédelmi jelzőszolgálat a helyi központok kikerülésével közvetlenül is adhat légvédelmi riadójelzést.

A »légvédelmi riadó« a közület egyetemének szól és a légvédelem és légoltalom szervezeteinek, segélyosztagainak és berendezéseinek azonnali harcra készenlétbe helyezését és az egyéni önvédelemre kötelezett polgárság célszerű magatartását váltja ki.

A
légvédelmi
készültség
feloldása,
„légi
veszély
elmult.”

28. A »Légi veszély elmult« jelzés kihirdetését a közület légvédelmi, ilyenek hiányában légoltalmi parancsnoka rendeli el, ha erre az alapfeltételek megvannak.

A »légi veszély elmult« jelzés a közület légoltalmi készültségének fokozatos feloldását jelenti. A feloldás fokozatait és sorrendjét a légvédelmi, illetve légoltalmi parancsnok egyégesen, külön utasításokkal is szabályozza.

Ha a »légi veszély« figyelmeztetőt nem követi a »légvédelmi riadó« jelzés, úgy a feloldást közlő értesítés ugyanazon csendes és nem feltűnő módon történik, mint a »légi veszély« figyelmeztető közlése. Ha azonban a »légvédelmi riadó« elrendeltetett, úgy a »légi veszély elmult« jelzést ugyancsak sziréna, stb. jelekkel kell leadni. (Lásd a 31. pontot!)

29. »Légvédelmi riadó«-t a közületek egyetemének azonnal, félreértést kizáróan és mindenki által érzékelhető módon kell kihirdetni.

E célt a riasztó eszközök szolgálják.

Riasztó
eszközök.

A riasztó eszközök a mindennapi élet (forgalom) zaját túlszárnyaló, szokatlan, a figyelmet felkeltő módon legalább két, egymástól könnyen megkülönböztethető jel adására legyenek képesek.

Ennek a célnak leginkább a hangforrások felelnek meg, általában szirénák és a kisebb helyeken a harangok.

30. A házagnélküli riasztáshoz szükséges riasztó berendezéseket a közületek állítják fel.

Riasztó
rendszer

Riasztó eszközöket minden közületben egy-egy, központilag vezérelt rendszerbe kell foglalni és tervszerű kísérletek alapján akként felállítani, hogy a közület egyetlen része se essék hangárnyékba.

A riasztó eszközök rendszere hivatásának csupán akkor felel meg, ha egyidőben minden eszköz egyszerre megszólal és hirdeti a jelzést.

A központilag vezérelt rendszert az »A« és »B« osztályozású közületekben akként kell megszervezni, hogy a központi vezérlés akadályoztatása esetén a jelző eszközök (sziréna) a jelzést egymástól késedelem nélkül átvehessék. A riasztó jel legkésőbb 1 percen belül a közület legtávolibb részében is hallható legyen.

A riasztó eszközöket ezért központilag a helyi riasztó központból és ezen felül önálló erőforrások alapján is kell működtetni tudni. A riasztó központok a légvédelmi, vagy légoltalmi parancsnokság harcálláspontján, vagy

annak közvetlen közelében a légvédelmi központtal együtt legyenek elhelyezve.

A fent említett szirénarendszert a »C« osztályozású közületekben — más megoldás hiányában — a templomharangok, gyári szirénák, stb. kiegészíthetik, kisebb viszonyok és kényszerítő körülmények között pótolhatják.

A riasztó állomásokat sükségriasztó eszközökkel is fel kell szerelni, illetőleg kiegészíteni (füstjelzés, rakéta, trombita, kerékpárosok, gépkocsik, stb.).

Riasztó
jelzések.

31. Az egész ország területére általában az alábbi a) szirénajelek érvényesek:

»Légvédelmi riadó«: egymást gyorsan követő sok rövid jelzés (búgás) (.....).

»Légi veszély elmúlt« (csak akkor ha a »Légvédelmi riadó« előzetesen elrendeltetett), hosszú, állandó jelzés (búgás) (———).

b) Harangjelzés esetén:

»Légvédelmi riadó« a harangok félreverése.
»Légi veszély elmúlt« rendes harangzúgás.

Ha a helyi viszonyok kivételesen és indokoltan a fent előirtaktól eltérő jelzéseket követelnének, úgy a riasztójeleket a szóbanforgó közületben a területileg illetékes Vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.) szabályozza és ezt az OLP-nak bejelenti.

A közületek területén rendszeresített riasztó eszközöket és jeleket a közület lakosságával falragaszokon és más szokásos kihirdetéssel ismertetni kell, figyelemmel arra, hogy a gyári-stb. jelzések zavart és vakrémületet ne keltse-

nek. A légvédelmi készség (gyakorlatok) tartama alatt a gyárakat, stb. a szirénák használatától el kell tiltani.

A közület riasztórendszerének, berendezésének létesítése, biztosítása és állandó karbantartása a közület légoltalmi vezetőjének egyik legfontosabb feladata.

A közület riasztószolgálat a közület légvédelmi, illetve ahol ilyen nincs, légoltalmi parancsnokának van alárendelve (lásd a 22. pontot). A riasztószolgálat irányítása a légvédelmi központtal együtt elhelyezett riasztó központból történik.

32. A riasztóeszközöket, valamint a tartalék riasztóeszközöket, *riasztóőrsök* kezelik.

Riasztó
őrsök.

A riasztóőrsök feladata a kiutalt riasztóeszköz működtetése, annak szükség szerű áttelepítése, megrongált riasztóeszközök helyreállítása, végül szükség esetén légvédelmi riadójelek, kisegítő eszközök (síp, lámpa, rakéta, kézi hajtású sziréna) útján való kihirdetése.

A riasztóőrsök a »Honi Légvédelmi Készség« tartama alatt egy őrrrel, légitámadás közben (a légvédelmi riadó alatt) teljes létszámmal a riasztóeszközök mellett teljesítenek szolgálatot és kárfigyelést is végeznek.

A riasztóőrsök állománya elvileg 1 parancsnok és 3 fő legyen. A riasztóőrsök szolgálatát légoltalmi szolgálatos egyének végzik.

A riasztóőrsök a »Honi Légvédelmi Készség« egész tartama alatt éjjel-nappali őrszolgálatot tartanak.

IV. A közületek léggoltalmának felépítése.

A) Általános felépítés.

A léggoltalom alkotó elemei.

33. A léggoltalom összességében a hatóságilag megszervezett és irányított hatósági léggoltalmi szervezet és a lakosság önvédelmi szervezeteinek együttes működésén épül fel. Utóbbiak társadalmi úton szervezettek ugyan (Léggoltalmi Liga), de úgyancsak hatósági irányítás alatt működnek.

Felelős vezető és parancsnokló szervek.

34. A közület léggoltalmi vezetője és értelemszerűen a vármegyei léggoltalmi vezető is, a közület osztályozása alapján kirótt léggoltalmi feladatok előkészítéséért és felépítéséért, a léggoltalmi parancsnok pedig a léggoltalmi szervezet kiképzéséért, fegyelméért és működőképességéért minden tekintetben felel.

Léggoltalmi ügyosztály, léggoltalmi előadók.

35. A léggoltalmi feladatok ügykórszerű intézésével megbízott szervek összeállítására a közület osztályozása, igazgatási rendszere és a kirótt léggoltalmi feladatok minemúsége mérvadó.

a) Vármegyei törvényhatóságokban, a léggoltalommal kapcsolatos igazgatási ügyviteli munkák elvégzésével célszerűen külön léggoltalmi előadó bízandó meg.

b) »A« osztályozású nagyobb közületekben e munkák elvégzésére léggoltalmi ügyosztály megalakítása célszerű.

c) »B« osztályozású, illetve az »A« osztályozású kisebb közületekben szakmaszerint egy-két léggoltalmi előadó.

d) »C« osztályozású közületekben pedig — ha szükséges — általában egy légoltalmi előadó megbízatása elégséges.

36. A légoltalom előkészítő munkája a közület légoltalmi bizottságának megalakítására, a közület légoltalmi tervének elkészítésére, végrehajtásának anyagi megalapozására, valamint a légoltalmi szolgálatosok kiválasztására és nyilvántartására tagozódik.

Előkészítő
munka a
közületben

A légoltalmi bizottságról és munkabizottságról a 17—20. pont intézkedik.

37. Légoltalmi szolgálatos egyének azok a polgári lakosok, akik az 1935. évi XII. t. c. 1. §-a értelmében légoltalmi szolgálatra igénybe vétetnek.

Légoltalmi
szolgálat.

A hatósági légoltalmi ténykedést a vezetőségeken, a légoltalmi szolgálatra bevont közbiztonsági és tűzrendészeti szerveken kívül a légoltalmi segélyosztagok látják el, amelyek légoltalmi szolgálatos egyénekből állítatnak össze.

A lakosság önvédelmi munkálataiban általában mindenki résztvenni köteles, az önvédelmi szervezetekben úgy légoltalmi szolgálatra kötelezettek, mint más személyek is közreműködnek. A légoltalmi parancsnokságok döntenek el, hogy a légoltalmi szolgálatosok közül ki, milyen beosztásban (a hatóságilag megszervezett segélyosztagokban, vagy az önvédelmi szervezetek keretében) köteles működni.

A légoltalmi szolgálatosok egy része a lég-

védelmi jelzőszolgálat ellátására és katonai légvédelmi osztagok kiegészítésére hivatott. Ez az *első légoltalmi szolgálatos csoport*.

Az egyéb *légoltalmi* segélyosztagokba egyesített, vagy más légoltalmi tevékenységet ellátó légoltalmi szolgálatosok a második *légoltalmi szolgálatos csoportot alkotják*.

Hadköteleseket légoltalmi szolgálatra kivételesen igénybevenni kizárólag a H. M. külön és esetenkénti engedélye alapján lehet.

A légoltalmi szolgálatosokról a légoltalmi vezető igazgatási szerve állandó nyilvántartást vezet.

B) A közület légoltalmi terve.

A
légoltalmi
terv.

38. Minden légoltalomra kötelezett közület a H. M. (OLP.) által megállapított légoltalmi sorolás (lásd a 12. pontot) követelményeinek megfelelően, esetleg külön légoltalmi feladatok figyelembevételével, *légoltalmi tervet* készít, amely a megvalósítandó légoltalmi programot foglalja magában.

A légoltalmi terv megalkotásánál, a H. M. (OLP.) által megszabott feladatokon kívül mérvadók a helyi viszonyok és rendelkezésre álló anyagi eszközök.

A légoltalmi terv megszerkesztésénél, (ami elsősorban a légoltalmi vezető kötelessége) a légoltalmi bizottság szaktanácsaival és munkálataival segédkezik.

Az első légoltalmi terv a légoltalom szükség szerű működőképességéhez elengedhetetlen

szervezési és berendezési munkálatokat, valamint a szükséges beszerzéseket és a munkálatok sorrendjét foglalja magában.

Későbbi folyamatban akár évente, akár hosszabb időszakokra készíthető a légtalmi terv aszerint, ahogy az a kapott feladatoknak és a fedezeti lehetőségeknek a legjobban megfelel.

39. A közület légtalmi terve tartalmazza:

a) a közület légtalmi szervezetét, (amennyiben szükséges, a közület felosztását légtalmi körzetekre és alkörzetekre, a központi vezetésre vonatkozó intézkedéseket).

b) A helyi légvédelmi jelző- és riasztószolgálat kiépítését (21—32. pont).

c) Az elsőtűtítő szolgálat előkészítését és szabályozását (48—53. pont).

d) A légtalmi segélyosztalok és berendezések felállítására, felszerelésére és kiképzésére vonatkozó rendelkezéseket (54—68. pont).

e) A közüzemek szolgáltatásait biztosító intézkedéseket (V. fejezet).

f) A közület tűzvédelmének és vízszolgáltató hálózatának légtalmi szempontból való esetleges kifejlesztését, az ivó- és oltóvízszükséglet biztosítását, (a légtalmi tervhez a közület vízellátását feltüntető részletes terv melléklendő).

g) Az építészeti rendelkezések megfelelő kiegészítését és az óvóhelyek létesítésére és berendezésére vonatkozó kiadandó rendelet tervezését.

h) Nyilvános óvóhelyek, mentő- és fürdő,

A
légtalmi
terv
részletei.

valamint gázmentesítő és gázmegállapító állomások, segélyhelyek, gáz- és szükségkórházak, stb. létesítésére vonatkozó rendelkezéseket.

i) A szükséges egyéb légoltalmi intézkedéseket (burkolás, fásítás, építkezés és városrendezés légoltalmi szempontjai, élőlények, javak és intézmények átcsoportosítása, stb.).

A légoltalmi tervben fel kell tüntetni azt az ütemet is, amely szerint a közület légoltalma a sorolás, veszélyeztetettség és a rendelkezésre álló anyagi eszközök figyelembe vételével a megkívánt fokra kiépül.

Átmeneti
intézkedések.

40. A 39. pontban foglalt légoltalmi terv az eszményi, rendszerint csak hosszabb idő alatt megvalósítható munkálatokat tartalmazza.

A légoltalom első megszervezését tartalmazó légoltalmi terv foglalja magában a 39. a), b), c) pontjaiban foglalt munkálatok teljes tervét,

a 39. d), e), f) és h) pontok alatti feladatok szükségszerű megoldását,

a 39. g) és i) pontok alatti feladatok jövőbeni megoldására vonatkozó elgondolásokat.

A kiépítés
fokozatai.

41. a) A »C« osztályozású közületek a helyi légvédelmi jelző- és riasztó, valamint az első-tétítő szolgálatot *szükségszerűen* építik ki. A légoltalmi segélyosztagok közül, amennyiben erre mód van, elsősorban a tűzoltó- és mentőszolgálat szervezendő meg.

b) A »B« osztályozású közületek, amennyiben nem kapcsolódnak a honi jelzőszolgálatba, a helyi légvédelmi jelzőszolgálatot, ezen-

kívül pedig a riasztó- és elsötétítő szolgálatot korszerűen és teljesen építik ki.

A szakszerűen felszerelt és vezetett légoltalmi segélyosztatok, valamint az egyéb tervszerűen előkészített légoltalmi berendezések és szervezetek létesítésére az OLPk. által a közület számára megszabott kívánalmak és a közület helyi viszonyai mérvadók.

c) Az »A« osztályozású közületekben mindig a teljes légoltalom kiépítésére kell törekedni.

42. A légoltalmi tervek javaslatokat is tartalmazhatnak a már elrendelték módosítására.

Javaslatok.

43. Az »A« osztályozású közületek, valamint az OLP. által külön kijelölt »B« és »C« osztályozású közületek légoltalmi tervét a vdd. lgv. pk láttaozza és véleményezve az OLP-hoz terjeszti fel.

A
légoltalmi
terv
felleltése
és jóvá-
hagyása.

A légoltalmi tervek jóváhagyási joga az »A« és külön kijelölt »B« és »C« osztályozású közületek terveinél az OLPk-ot, különben a vdd. lgv. pk-ot illeti meg.

A közületek légoltalmi tervei jóváhagyás után érvényesek és végrehajtandók!

Jóváhagyott légoltalmi terveket csak a jóváhagyásra jogosult légvédelmi parancsnokság engedélyével szabad megváltoztatni.

Kivételes esetekben amikor egy sürgős munkálat vagy légoltalmi berendezkedés megteremtését annak a légoltalmi tervbe való foglalása károsan késleltetné a soronkízüli felterjesztés helyénvaló.

A jóváhagyásra jogosult lgv. parancsnok a légoltalmi terveket elsősorban azon szem-

pontból bírálja felül, hogy azok a kiszabott feladatnak és célnak mennyiben felelnek meg.

Meg nem felelés esetén módosításokat és sorrendváltoztatásokat, esetleg a légoltalmi terv újraszerkesztését rendelheti el.

Budapest Székesfőváros légoltalmi terve — tekintve a nagy terjedelmet — szakmaszerinti csoportosításban, részletekben is felterjeszhető.

A
légoltalmi
terv végre-
hajtásának
ellenőrzése.

44. A törvényes közigazgatási ellenőrzésen kívül a felépítés minden részletére kiterjedő ellenőrzési joga van:

- a) a H. M.-nek (OLPk-nak),
- b) a területileg illetékes Vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.)-nak,
- c) a közület légoltalmi vezetőjének,
- d) a közület légoltalmi bizottságának, mint testületnek és végül
- e) a légoltalmi parancsnoknak.

Légoltalmi
készültségi
terv.

45. »Honi Légvédelmi Készültség« esetén a légoltalmi szervek működőképes állapotba helyezkednek és haladéktalanul megtörténnek mindazon intézkedések, amelyek a légvédelmi riadó síma végrehajtását biztosítják.

Ezen készültség tervszerűen készíthető elő és megfelelő módon gyakorlandó.

A légoltalmi készültségi tervet a közület légoltalmi parancsnoka készíti el.

A terv magában foglalja:

- a) a légoltalmi vezetőségek, parancsnokságok és szervek bevonulását, készültségi elhelyezését és készültségi fokát;
- b) a készültségi állapot kihirdetésének

módját, a helyi jelzőszolgálat működésbelépését, a riasztóközpontok és állomások harcszerű megszállását;

c) az összeköttetés felvételének módját a kat. lgv. parancsnokságokkal;

d) közlekedési, elsőtétítési, vizellátási és egyéb biztonsági rendszabályokat;

e) a lakosság magatartásának szabályozását a készültség tartamára és a lgv. riadó esetére;

f) a közbiztonsági és tűzoltósági osztagok készenléti helyezését;

g) egyéb, a gyors készültség elérésére alkalmas rendszabályokat.

A légoltalmi készültségi terv a légoltalmi szervek és berendezések fokozatos kiépítése során természetszerűen változik, úgy hogy ezen tervnek állandó nyilvántartása és helyesbitése szükséges.

A légoltalmi készültségi terv minden pillanatban végrehajtásra alkalmas legyen!

46. Hasonlóan a légoltalmi készültséghez, a légvédelmi riadó is tervszerűen készítendő elő. Előre meg kell állapítani az összes légoltalmi és azzal kapcsolatos szervek elhelyezkedését, pontos magatartását és működési körletét, valamint a legsúlyosabb károk helyreállítására a célszerű és tervszerű eljárásokat. A lakosság magatartása riadó esetén jóelőre kihirdetendő és a légoltalmi gyakorlatok alkalmával gyakorlandó.

Légvédelmi
riadóterv.

A lakosság magatartására vonatkozó leg-
elemibb rendelkezés; az utcák és terek azo-
nali kiürítése és az óvóhelyekre (szükségóvóhe-
lyekre, házak belsejébe) való vonulás.

Különösen fontosak a vakrémület (pánik)
megakadályozását célzó biztonsági rendszabá-

lyok, valamint a riadójelzések gyors és biztos leadását célzó előkészületek.

A légoltalmi szolgálatosok (az önvédelemnél alkalmazottak is) azonnal elfoglalják szolgálati helyüket és a többi lakossággal szemben hatósági közeg hatalmával ruházandók fel.

Az utcai közlekedés azonnal megáll, a járművek kiüritendők. A teljes elsötétítés azonnal életbe lép.

A légvédelmi riadó terv, hasonlóan a légvédelmi készülségi tervhez, a légoltalmi parancsnok által készítendő el.

Ugy a légo. készülségi, mint lgv. riadó tervek a közület légoltalmi vezetőjével közlendők. Jóváhagyásukra a területileg illetékes vdd. lgv. -pk. jogosult.

Az első légo. készülségi és lgv. riadó terv azonnal a légoltalmi parancsnokságok megalakulása után készíttendő el és terjesztendő fel.

Ujabb tervek mindakkor készíttendő, amikor a légoltalmi szervezkedés nagyobb fejlődése a régi szervezetbe már be nem illeszthető. A területileg illetékes vdd. lgv. pk.-ok, valamint az OLP. mindenkor jogosultak a lgv. készülségi és riasztó tervek ellenőrzésére.

47. A légo. készülségi és lgv. riadó tervnek gyakorlati használhatóságának ellenőrzése a légoltalmi gyakorlatok alkalmával történik.

Az e célból szükséges költségek biztosítása a légoltalmi parancsnok javaslatára a légoltalmi vezető feladata.

C) Az elsötétítő szolgálat.

Feladat.

48. A köz- és magánvilágítás éjjel fénybúrát borít a közületre, melyet a repülő már

igen messziről láthat, sőt amely neki kitűnő irány- és tájékozódó ponttul is szolgálhat. A sötétségbe burkolt közületeket viszont csak holdvilágos éjjel, közvetlen közelből észlelheti. A közület jellegének felismerése azonban még holdvilág mellett is általában kétséges, a célzott bombadobás pedig többnyire lehetetlen.

Az elsötétítő szolgálat feladata tehát a közületeket sötétségbe borítani és ezáltal a repülő tájékozódását és a célzott bombavetést megakadályozni, vagy legalább is megnehezíteni.

Az elsötétítés városok, községek, ipartelep, pályaudvarok, stb. forgalmi eszközök és berendezések mindama fényforrásaira kiterjed, amelyek akár közvetlenül a fényforrás, akár az általa megvilágított tér, terep fényhatása révén a levegőből megfigyelhetők.

Az elsötétítés a fényforrás állandó vagy ideiglenes megszüntetésével, vagy a sugárzó fény erősségének csökkentésével hajtható végre.

49. Az elsötétítésnek két fokozata van: a *csökkentett világítás és a teljes elsötétítés.* Az elsötétítés fokozatai.

50. Csökkentett világítás esetén a köz- és forgalmi világítást az elkerülhetetlenül szükséges mértékre csökkentjük és a tervszerűen kiválasztott legcsekélyebb számú fényforrást fényszűrőkkel, vagy más berendezéssel látjuk el. Csökkentett világítás.

A kirakat- és reklámvilágítások, valamint az üzemi és magánvilágítás szabadba sugárzó fényforrásaival megszüntetendők. A csökkentett világítás végrehajtására elvül szolgáljon az, hogy a fényforrás felülről egyáltalában nem, a megvilágított tér pedig 300 m magasságból még derült időben se legyen észlelhető.

A csökkentett világítás mindenütt a »Honi

Légvédelmi Készültség» vagy más rendkívüli intézkedéssel egyidejűleg — ez utóbbi esetben külön parancsra — lép életbe és akként kell előkészíteni, hogy a legrövidebb időn belül működhessék.

Teljes
elsötétítés.

51. A teljes elsötétítéskor a közületet azáltal borítjuk koromsötétségbe, hogy a közforgalmi világítást (csökkentett világítást), valamint a magánvilágítást — beleértve az üzemek fényforrását is — teljesen megszüntetjük. A forgalom irányításáról és a feltétlenül szükséges fényforrások (kórházak, ipari üzemek, egyes üzemfolytonosság és biztonság céljait szolgáló minimális számú fényforrások) burkolásáról megfelelő berendezésekkel kell gondoskodni.

A teljes elsötétítést egyébként épp úgy kell tervszerűen előkészíteni, mint a csökkentett világítást.

A teljes elsötétítés — ha más utasítás nincs — a »légvédelmi riadó« jelre következik be. Az elsötétítő szolgálat úgy szervezendő meg, hogy a közület kijelölt összes fényforrásai a »légvédelmi riadó« jel adásától legfeljebb 1 percen belül megbízhatóan, lehetőleg központiasan kikapcsoltsanak.

A »légi veszély elmúlt« jelzésre — bizonyos idő múlva — a csökkentett világítást — ahol ez megengedett — ismét be lehet kapcsolni.

Az elsötétítő
szolgálat
szervele,

52. Az elsötétítés előkészítése a közület légoltalmi vezetőjének feladata, aki annak végrehajtását teljes felelősséggel és eréllyel közigazgatási úton biztosítja. A kiadott rendeletek végrehajtását és az elsötétítő szolgálat működőképességét a légoltalmi parancsnok — meg-

felelő szakközegei útján — békében is, állandóan ellenőrzi.

53. A csökkentett világítás és a teljes elsötétítés műszaki kivitelezését — amennyiben az szükséges — az OLPk. külön rendelkezésekkel szabályozhatja.

Az
elsötétítés
szolgálat
külön
rende-
kezési.

Ugyancsak az OLPk. határozza meg azokat a helyeket, amelyeknek a »Honi Légvédelmi Készültség« tartama alatt; vagy külön rendelkezésig állandóan teljes elsötétítésben kell lenniök.

D) Légoltalmi segélyosztagok.

54. A repülőátmadások által okozott rombolások és károk gyors, szakszerű helyreállítására, úgyszintén a veszedelmek tovaterjedésének megakadályozására, valamint a sebesültek ápolására és elszállítására a közület légoltalmi vezetője, vagy az arra illetékes központi hatóság légoltalmi szolgálatos egyénekből, feladatok szerint csoportosított, kiképzett és felszerelt egységeket: *Légoltalmi segélyosztagokat* állít fel.

A segély-
osztagok
feladata.

55. A közbiztonsági szervek munkája a légi támadásokkal kapcsolatosan megsokszorozódik. E szervek békeszükségletéhez méretezett szervezete, létszáma, a hatványozott feladatoknak megfelelni nem lesz képes, ezért a közbiztonság szerveit a Honi Légvédelmi Készültség elrendelésének pillanatától különös gondal válogatott, kiképzett és felszerelt e szolgálatra rátermett légoltalmi szolgálatosokkal — segédrendőrökkel — kell megerősíteni.

A segéd-
rendőrség.

A megerősítés foka főleg a közület osztályozásától és a helyi viszonyoktól függ. Feladata: a közrend minden körülmények közötti biztos fentartása.

A segédrendőrség szervezése.

56. A helyi rendőrséget (a m. kir. állami, illetve a községi rendőrséget) minden légoltalomra kötelezett közületben előre elkészített terv alapján segédrendőrökkel kell megerősíteni.

A segédrendőrség beállítását, megszervezését és kiképzését Budapesten m. kir. államrendőrség főkapitánya, (a légo. pk. javaslatának figyelembevételével) vidéken pedig a vidéki főkapitány az illető légoltalmi vezetőkkel és légoltalmi parancsnokokkal egyetértésben szabályozza.

A m. kir. csendőrség megerősítését szükség esetén külön rendeletek szabályozzák.

Ipari és egyéb telepek, tekintet nélkül a sorolásukra, általában nem szerveznek segédrendőr osztagokat, ha a közület közbiztonságáról, — amelynek közigazgatási területén települtek — a m. kir. államrendőrség gondoskodik.

Kivételes esetekben, továbbá olyan ipari, stb. telepeken, amelyek közbiztonságáról községi rendőrség, vagy a m. kir. csendőrség gondoskodik, a segédrendőr osztagok szervezését a területileg illetékes vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.) szabályozza.

Egy légoltalmi segédrendőr osztag szervezésére az 5. melléklet ad támpontokat.

A
gázvédelmi
szolgálat.

57. Az egyéni és tömeggázvédelem a mérgezés közvetlen veszélye ellen nyújt oltalmat. A mérgezett területek, tárgyak, anyagok mérgezőképességének megszüntetésére, azaz a gázmentesítésre és gázfelderítésre a gázvédelmi osztagok hivatottak. (6. mell.)

A gázvédelmi osztag két részből áll:
a gázfelderítő és a
gázmentesítő járórból.

A gázfelderítő járőr a harcgázokkal mérgezett területeket felkutatja, megjelöli, az alkalmazott harcgázfajtákat — ha lehet — megállapítja, illetve abból próbát vesz (amelyet a legrövidebb időn belül a gázmegállapító laboratóriumokba juttat), a mérgezett részt lezárja és a felderítés eredményét a gázvédelmi osztag parancsnokának jelenti, aki a gázfelderítő járőrt nyomon követő gázmentesítő járőrt — még kétes esetekben is — az azonnali gázmentesítésre utasítja. A gázvédelmi osztag parancsnoka a fertőzött területeket a légoltalmi parancsnoknak jelenti.

A hólyaghúzó harcgázzal mérgezett területen áthaladt, tehát mérgezett, vagy mérgezettség gyanús személyek és azok ruházatának és esetleges felszerelésének gáztalanítása elvileg a fürdőkben és általában gőzkazánal rendelkező üzemekben felállított és tervszerűen csoportosított gázmentesítő fürdőállomásokon történik.

Nagyobb közületekben célszerű lesz a gázvédelmi osztagokon felül — a légo. pk. tartalékként — külön-külön gázfelderítő és gázmentesítő járőröket szervezni, amelyek a lakosság esetleges bejelentéseit lesznek hivatva gyors beavatkozással ellenőrizni s így a vakrémületnek gátat vetni. A járőrök aránya 2 : 1 legyen a gázfelderítők javára.

58. A gyújtóbombák által okozott tüzesetek számbeli valószínűsége oly nagy, hogy azzal a közületek rendes hivatásos és önkéntes tűzoltósága megbirkózni alig tudhat.

Szükséges tehát, hogy elvileg a légoltalmi segédszolgálatosak második csoportjába tartozó egyénekkal a már meglevő hivatásos (önkéntes) tűzoltóságot olyan mérvben kiegészítsük, amenny-

A tűzoltó
szolgálat
kiegés-
zítése.

nyire azt a közület sajátos helyzete és tűzveszélyes volta megkívánja. Ha szükséges, az »Országos Légvédelmi Készültség« tartamára decentralizáltan elhelyezett és a békebelinél jóval több tűzoltóállomást létesítsünk.

A légoltalmi segédszolgálatosokból kiegészített *tűzoltóosztagoknak* legalább a parancsnoka és lehetőleg 1—2 tagja mindig hivatásos tűzoltó legyen. (7. mell.)

Műszaki és helyreállító osztály.

59. A légi támadás rombolásai következtében megszakított, vagy megrongált közüzemi (víz, villany, gáz, közúti vasutak) berendezések és vezetékek szakszerű helyreállítása a *légoltalmi műszaki- és helyreállító osztályok* feladata. Bár ezen osztályok a közület légoltalmi szervezetének részét alkotják, azok szervezése, felszerelése, kiképzése és helyreállító ténykedésük irányítása a közüzemek légoltalmához tartozik. (VI. fejezet.) A műszaki és helyreállító osztályok ezért az egyes közüzemek részéről kiállított szakcsoportokból állanak.

Munkásosztályok.

60. A rombolások folytán keletkezett törmelékek eltakarítása, az úttestek helyreállítása, az omladozó építmények megtámasztása, illetve lebontása, a betemetett élőlények, javak és építmények kiasása, stb. a *légoltalmi munkásosztályok* feladata. (8. mell.)

Az egészségügyi és mentőszolgálat.

61. A légitámadások alkalmából keletkező sebesülések, gázsérülések, szerencsétlenségek és megbetegedések ellensúlyozása az egészségügyi szolgálat megfelelő kiegészítését kívánja.

A légoltalmi mű- és mentőszolgálat megszervezése és központi vezetése.

62. A légoltalmi mű- és mentőszolgálat megszervezését és központi vezetését az OLPk. irányítása mellett az egész ország területén a Magyar Vöröskereszt Egyesület végzi.

A vdd. lgv. pk.-ok székhelyén egy-egy M. V. K. E. főmegbízott működik, aki a vdd. te-

rületén a M. V. K. E. központi vezetését képviseli és mint ilyen az ott működő M. V. K. E. szervezeteit irányítani, összműködésüket pedig szabályozni hivatott. Léggóltalmi ügyekben a vdd. lgv. pk. utasításait követi.

A léggóltalmi eü.- és mentőosztagok részletmegszervezését az egyes közületekben a közület léggóltalmi vezetőjével egyetértésben a helyi M. V. K. E. végzi. A léggóltalmi eü.- és mentőosztagok számát a közület léggóltalmi terve állapítja meg; a szervezés és felszerelés költségeit a közület viseli.

A M. V. K. E. helyi megbízottai az illető közület (város, vármegye) léggóltalmi bizottságainak hivatalból tagjai. A főmegbízott a területén működő összes léggóltalmi bizottságok ülésein résztvehet.

A mentőegyesületek a léggóltalmi eü.- és mentőszolgálatba a M. V. K. E. irányítása alapján vesznek részt és elsősorban az ambuláns szolgálat ellátására vonandók be.

A léggóltalmi segélyosztagok és felszerelésük valamint a betegek, sebesültek, gázsérültek szállításához szállítóeszközök biztosítása szükséges.

E célra a hadiszolgálatra igénybe nem vett közúti-, községi- és magánjárművek veendőik igénybe.

Kisebb viszonyok között (és szükségképen) szállítóeszközül hordágyak és emberi erő által vont járművek is megfelelnek.

A szállítóeszközökről közületenként pontos, a mindenkori helyzetnek megfelelő, nyilvántartást kell vezetni.

A 9. mellékleten a léggóltalmi eü.- és mentőosztag állományának és felszerelésének példáját látjuk.

Személyi
kiegészítés.

63. A légoltalmi eü- és mentőszolgálat személyzetét a M. V. K. E. elsősorban saját tagjai sorából állítja ki; a szükséges kiegészítés az 1935. évi XII. tc. értelmében a légoltalmi szolgálatosokból történik. Ezen utóbbiak igénylése a közületek légoltalmi vezetőin keresztül történjék.

Kiképzés.

64. A légoltalmi eü- és mentőosztagok szakkiképzése a M. V. K. E. által történik, a kiképzés költségeit elvileg az illető közület viseli ugyan, de az országos vonatkozású központi-
lag kezelt és vezetett kiképzési intézmények terheit a M. V. K. E. vállalja.

Segélyhelyek,
kórházak.

65. Segélyhelyek (gázsegélyhelyek) és a gázkórházak légoltalmi eü. célokra igénybevett részei (szükségkórházak) a fennálló szükséglet (légoltalmi terv) szerint, szintén a M. V. K. E. irányítása mellett szervezendők meg, a 62., 63. és 64. pontok értelemszerű alkalmazásával.

Alkalmazás
alárendelés.

66. A megszervezett működőképes légoltalmi eü- és mentőosztagok (segélyhelyek, kórházi részek) a légoltalmi szervezet egységeit képezik és a szakkiképzés irányításán kívül, minden tekintetben az illető közület légoltalmi parancsnokának vannak alárendelve. Alkalmazásuk és bevelésük tekintetében tehát csakis a parancsnok hivatott dönteni.

A segély-
osztagok fel-
állítás,
alárendelés.

67. Az eü- és mentőosztagokon kívül a többi légoltalmi segélyosztagok létesítése, szervezése és felszerelése a közület légoltalmi vezetőjének kötelessége. Kiképzés, ellenőrzés és alkalmazás tekintetében azonban a légoltalmi parancsnoknak vannak alárendelve.

A légoltalmi
segélyosztagok
kiképzése.

68. A légoltalmi segélyosztagok kiképzését a közület légoltalmi parancsnokának irányítása mellett a következők végzik:

a) *segédrendőrséget*: a helybéli rendőr-

ség, vagy ha az nincs, a csendőrség. Mindkettő hiányában a légoltalmi parancsnok intézkedései szerint;

b) a *gázvédelmi szolgálatosokét*: a helybeli hivatásos (önkéntes) tűzoltóság és a M. V. K. E., ennek hiányában a légoltalmi parancsnok intézkedései szerint;

c) a *tűzoltó szolgálatosokét* a helybeli tűzoltóság;

d) a *műszaki és helyreállító osztagokét*: szakma szerint az egyes helyi közüzemek;

e) *munkésosztagoknak* az elsősegélynyújtáson kívül külön kiképzés nem kell. Összeállításuk a közületek műszaki szakértői által történjék;

f) az *eü- és mentőszolgálatosokét*: a M. V. K. E. ha annak helyi szervezete nincs, a közület gáz eü.-ben kiképzett tisztiorvosa.

69. A légoltalmi segélycsapatok szakma-Légoltalmi
gyakorlatok szerinti vagy rokonszakmaszerinti csoportos gyakorlása *légoltalmi részletgyakorlatok* útján történik. Ezen gyakorlatokat a közület légoltalmi parancsnoka rendeli el és irányítja. A részletgyakorlatok vezetését a légoltalmi parancsnok kijelölése alapján elvben azok látják el, akik az illető osztagok felett komoly esetben is parancsnokolni hivatottak.

Egész közületek (városok, stb.), együttes *légoltalmi gyakorlatait* az illetékes vdd. lgv. pk-ok (Vdd. lgv. ea-k) rendelik el.

Több légoltalmi közület együttes vagy országrészek közös légoltalmi gyakorlatait az OLPk. rendeli el.

A nagyszabású légoltalmi gyakorlatok lehetőleg a katonai légvédelmi alakulatok részvételével rendezendők a légvédelmi és légoltalmi szervek összműködésének elérésére.

Elvül szolgáljon, hogy a gyakorlatok a

komoly viszonyoknak lehetőleg megfeleljenek; mindig arra kell törekedni, hogy a légoltalmi szolgálatosokkal kiegészített segélyosztagok lehetőleg harcszerű felszereléssel és állománnyal gyakorlatozzanak.

E) A légoltalom szerveinek együttes működése.
(a »Honi Légvédelmi Készültség« tartama és a gyakorlatok alatt).

Légoltalom
szerveinek
együttes
működése.

70. A közületek légoltalmi berendezései, intézményei és segélycsapatai csupán tervszerű központi vezetés és irányítás mellett képesek feladatukat a közérdeknek megfelelően teljesíteni.

Központi
vezető.

71. A »Honi Légvédelmi Készültség« elrendelésétől annak megszűntéig a közület légoltalmának irányítását, a közület légoltalmi parancsnoka végzi, aki a közület összes légoltalmi szervei intézményei és segélycsapatai felett parancsnokol.

A légoltalmi parancsnok:

a) elrendeli a légvédelmi riadót és a »Légi veszély« esetén szükséges rendszabályokat. Végzi a közület riasztó és elsötétítő szolgálatát;

b) intézkedik a légoltalom szervei és segédosztagoknak megfelelő felhasználásáról és bevetéséről;

c) irányítja és szabályozza a károk, veszedelmek kiküszöbölését célzó munkálatokat;

d) intézkedik a légoltalom újabb felkészültségére, ismételt légitámadás esetére;

e) minden körülmények között fenntartja a közrendet;

f) ha más intézkedés nem történt, vezeti a helyi jelzőszolgálatot is.

Nagy kiterjedésű közületekben a központi vezetéskörületi (alkörzeti) légoltalmi parancsnokságok működésével lehet tehermentesíteni

és célszerűen felosztani. Ez egyben a gyakorlati légoltalom tervszerű tagolását is szolgálja (a közület légoltalmi tervének a) pontja).

72. Ha a közület (város, község, ipartelep) aktív légvédelmére kat. légvédelmi alakulatok állanak rendelkezésre, úgy azok felett kat. légvédelmi parancsnok parancsnokol.

Kat. légvédelmi és kat. állomáspk-ok szerepe.

Ez esetben a helyi jelzőszolgálat vezetése a katonai légvédelmi parancsnokot illeti meg, azonban gondoskodni kell arról, hogy a légoltalmi szolgálat riadója megfelelően biztosítva legyen. (Kivétel a 22. pont.)

Vdd. légvédelmi parancsnokok székhelyükön úgy a helyi katonai légvédelmi parancsnok, mint a helyi légoltalmi parancsnok előljáró parancsnokai és úgy a készenlétbehelyezés mint a légvédelmi riadó elrendelése — légvédelmi mint légoltalmi szempontból — az ő kötelességük.

Vdd. légvédelmi parancsnokok székhelyén kívül a helyi légvédelmi és légoltalmi parancsnokok szolgálati viszonyát az illetékes vdd. lgv. parancsnok a helyi és személyi viszonyok figyelembevételével külön is jóelőre szabályozza.

A közületben állomásozó katonai alakulatok felett parancsnokló kat. állomásparancsnok a kat. alakulatok és intézmények légoltalmáért felelős és azt vezeti. A polg. légoltalom parancsnokának tehát kat. alakulatok légoltalma tekintetében intézkedési joga nincsen. A kat. és polg. légoltalmi tevékenységet összhangba hozni a vdd. lgv. parancsnok feladata (esetleg különleges központi intézkedés [OLP.] tárgyát képezi).

73. A légvédelmi, illetve légoltalmi parancsnok a közület légoltalmát a légvédelmi központból irányítja.

A légvédelmi központ

A közület, légvédelmi és vele együtt elhelyezett riasztó központja, elhelyezésével, kialakításával és berendezéseinek műszaki teljesítőképességével a légoltalmi vezetés zavartalan-
ságát, valamint a hírváltás, jelentés és riasztás megbízható gyors működését biztosítja. E kívánalmak értelemszerűen csökkentett mértékben a kerületi és alkörzeti légvédelmi központokkal szemben is fennállanak.

Ott, ahol a kat. légvédelmi parancsnok és polg. légvédelmi központ kivételesen nem egy helyen vannak, vagy az külön szabályozva nincs, a riasztóközpont a légvédelmi központban helyezendő el. Ez esetben a hírváltás a honi jelzőszolgálat, a kat. légvédelmi parancsnok és a légvédelmi központ közt megbízhatóan biztosítva legyen.

A közület légoltalmának felépítésénél az e pontban felsoroltak elsődleges fontossággal bírnak és a légolt. parancsnok készségi és riadó tervében jussanak már kifejezésre.

A vezetés
közégei.

74. A légoltalmi vezetés sokoldalúsága, valamint a szakszerűség és gyorsaság kívánalma a légoltalmi parancsnok törzsében szakköz-
zegek és vezetési segédközegek alkalmazását teszi szükségessé.

a) Szakköz-
zegek: híradó, tűzoltó, műszaki, közüzemi, egészségügyi és közbiztonsági szakköz-
zegek, a helyi önvédelmi szervezet kiküldöttje.

b) Vezetési segéd-
köz-
zegek: a híradó, lég-
védelmi- és riasztóközpont szolgálatát ellátó
légoltalmi segédszolgálatosok.

A szakköz-
zegek és a vezetés egyéb segéd-
köz-
zegei a helyi viszonyok szerint vonandók be.

V. A lakosság önvédelme.

Feladat.

75. A lakosság önvédelme olyan széleskörű fel-

adat, amelyre a »Légoltalmi Utasítás«-ban foglalt hatósági légoltalmi szervezet nem elegendő.

Az önvédelem megszervezésére külön társadalmi szerv, a »Légoltalmi Liga« hivatott, amely a közigazgatási és légoltalmi hatóságok munkájába bekapcsolódva, kizárólag a lakosság (házak, háztömbök) önvédelmét szervezi meg és az ehhez szükséges felvilágosító és oktató munkát végzi.

Az ebben a fejezetben foglaltak végrehajtása tehát a »Légoltalmi Ligára« tartozik.

A légolt. liga társadalmi működés kifejtésével a légolt. ügyét a lakosság széles körében népszerűsíti, tagjai körében a saját hatáskörébe tartozó légolt. szolgálatot oktatja és terjeszti.

Hatósági támogatással megszervezi a lakosság önvédelmét és nyilvántartja az e célra beosztott személyeket.

A hatáskörök pontos szétválasztásánál elv az, hogy a hatóságokra tartozik minden olyan légoltalmi tevékenység, amely egész közületekre vagy középületekre vonatkozik, míg a magánházak (bérházak) légoltalmának és a lakosság önvédelmének megszervezése a »Légoltalmi Liga« feladata.

A közület által felállított hatósági légoltalmi szervezet a megelőző intézkedéseket, a károk és rombolások tovaterjedésének megakadályozását és azok helyreállítását a hivatalos szervek korlátozottsága és a légitámadások sajátossága miatt általában a lakóházak kapujáig foghatóan végezheti és csak akkor vehető igénybe a magánházak és lakóik megsegítésére, valamint az ott előállott tüzesetek, károk stb. leküzdésére, vagy helyreállítására, ha arra a megszervezett önvédelem szervei már elégtelenek.

A közületek szervezetén belül a lakóház

(épület) az a végső és legfontosabb egység, amelyen a légoltalom súlya fekszik. A lakóház szervezettségének kell úgy a vakrémületet, mint a károk terjedését megakadályoznia.

A polgári lakosság lakóház, épület- és épülettömbökbe foglalt egységei

a) résztvesznek a légvédelmi riadó jelére végrehajtandó lénykedésekben;

b) végrehajtják a csökkentett világítást és a teljes elsötétítés rendelkezéseit;

c) résztvesznek az élet- és vagyonsbiztonság megóvásában, valamint a lakóházon és épületen belül keletkezett kisebb veszedelmek kiküszöböléséhez szükséges munkálatokban;

d) a légi támadás által okozott tüzeket saját eszközeikkel elfojtják, illetve azok tovaterjedését a külső segítség beérkeztéig megakadályozzák.

A légi támadások által közvetlenül, vagy közvetve okozott veszedelmek és károk kiküszöbölése, a rend és fegyelem fenntartása első sorban az épületben tartózkodó válogatott és erre külön kijelölt légoltalmi szolgálatosok feladata, akik e célra a légo. vezető által az önvédelmi szervezetnek rendelkezésére bocsátandók.

Az épület lakói a Liga közegeinek irányítása alapján kiegészítik és pótolják a légoltalmi szolgálatosok alkotta keretet és az adódó feladatok teljesítésébe szükség szerint, de lehetőleg házakon belül alkalmazandók.

A légo. hatóságok parancsnokai és az önvédelmi szervek összműködése és szolgálati viszonya.

76. A társadalmi úton megalakuló légo. önvédelmi szervek (Légo. liga) vezetősége országos vonatkozásban az OLP. irányítása alatt végzi szervező, oktató és propaganda működését.

A helyi (vármegyei) szervezetek az illetékes

légoltalmi hatóságokkal (légo. vezetők) működnek együtt és hatósági támogatásra tarthatnak igényt mindott, ahol arra okvetlen szükség van. De elvileg igyekezzenek a meggyőzés és az ügy iránti lelkesítés eszközeivel eredményt elérni, mert a légoltalom tökéletes formában csak az összlakosság meggyőződéses és önkéntes támogatása alapján jöhet létre.

A Légo. Liga esetleges kerületi vezetői a vdd. lgv. pk-okhoz vannak utalva és azoknak irányítását tartoznak követni.

A Légo. Liga helyi (vármegyei) vezetői az illetékes légoltalmi bizottságban helyet foglalnak.

A már megszervezett és működőképes önvédelmi szervek a gyakorlatok alkalmával, valamint orsz. légv. készség esetén a légoltalmi parancsnok parancsnoksága alá tartoznak.

77. A lakóház (épület) légoltalmára hivatott légoltalmi szolgálatosok (vagy ilyenek híjján a Liga tagok) lakóházakként (épületenként) *légoltalmi őrségeket alkotnak.*

Épület
légoltalmi
őrség.

Az épület légoltalmi őrség az épületben szükségessé váló tűzoltó-, mentő-, elsősegély-, egyszerűbb műszaki- és gázvédelmi munkálatok azonnali elvégzésére hivatott.

Nők is lehetnek az épület légoltalmi őrség tagjai, akik főképen az elsősegélyt és mentést végezzék.

Az épület légoltalmi őrség felszereléséről az épület tulajdonos a lakók megterhelése nélkül köteles gondoskodni.

Az épület légoltalmi őrségek szervezése a »Légoltalmi Liga« utján történik.

Az épület légoltalmi őrség állományára, felszerelésére a 10. melléklet szolgáltat támpontokat.

Az épület-
tömb
léggoltalmi
örtség.

78. Kisebbs épületek, amelyekben 10-nél kevesebb lakó lakik, a közvetlen szomszédos kisebb épületekkel közösen állítanak ki »épület-tömb léggoltalmi örseget«.

Ilyen épülettömbök kijelölését a »Léggoltalmi Liga« végzi.

Az épülettömbök ettől függetlenül a tűzvédelem és elsősegélynyújtás épületenként történik.

Az épülettömb léggoltalmi örőség csak a többi léggoltalmi tevékenységet végzi.

79. Az épület és épülettömb léggoltalmi örőség pk-át, aki egyben az épület léggoltalmi parancsnoka is, az épületben lakók sorából, rátermettség alapján (ha szükséges a lakók megkérdezése után) a »Léggoltalmi Liga« választja ki és a légo. parancsnok erősíti meg.

Az épület (tömb) léggoltalmi pk kötelei:
a) az épület (tömb) léggoltalmi örőség vezélése;

b) az épület közrendjének élet és vagyonbiztonságának megóvása;

c) az épület léggoltalommal kapcsolatos hatósági rendszabályok pontos követésének ellenőrzése;

d) az épület lakói célszerű léggoltalmi magatartásának szabályozása és oktatása;

e) az épület léggoltalmi örőség, vagy az épület léggoltalmi örőségbe be nem osztott háznép igénybevétele, szükség esetén, léggoltalmi célokra;

f) a lakókban tartja a lelket, a vakrémületet (pánik) kiméletlenül elfojtja.

Az épület léggoltalmi parancsnok az országos légvédelmi készütségek tartama alatt a saját épületében és hatáskörében rendőri hatáskörrel bír.

Az épület
léggoltalmi
parancsnok
és kötelei.

H) Kiképzés, légvédelmi gyakorlatok.

80. Miután a légoltalom szervezete és működése az állam minden intézményére, közületeire és polgárára kiterjed, szükséges, hogy a légoltalom lényegével a védekezés elvével és mikéntjével mindenki képzettsége, valamint a légoltalomban betöltött munkaköre szerint, megfelelő tájékozottsággal bírjon. Kiképzés.

Mindez csak egységes elvek szerint végrehajlott széleskörű felvilágosítással, oktatással, kiképzéssel és gyakorlással biztosítható.

A légoltalmi kiképzés elvi irányítását az OLP. végzi, épúgy gondoskodik egyes vezetők és szakoktatásra hivatottak központi tanfolyamokban való kiképzéséről.

A közületek viszont maguk gondoskodnak a már minősített légo. szakoktatóik segítségével a saját légo. szerveik kiképzéséről.

Az iskolai légoltalmi felvilágosításról, nevelésről és oktatásról az OLP. az illetékes nevelési közoktatásügyi hatóságok útján intézkedik.

Egyes országos társadalmi szervek és intézmények, egyesületek légoltalmi munkakörét az OLPk. szabályozza.

A közületek területén működő hivatásos, vagy önkéntes élet- és vagyonbiztonsági szervek légoltalmi kiképzése az illetékes igazgatási szerv hatáskörébe tartozik.

Az első csoporthoz sorolt légoltalmi szolgálatosok kiképzését külön rendeletek alapján katonai szervek végzik.

Egyéb légoltalmi szolgálatosok kiképzését a közület területén működő hivatásos vagy önkéntes szervek, intézmények és testületek igénybevételével a közület légoltalmi bizottsága (munkabizottságok) a területileg illetékes vdd.

lgv. pk. (Vdd. lgv. ea.) javaslatai szerint szabályozza. Megfelelő oktatókeretek létesítése a légoltalmi bizottságok feladata. Az irányelveket az OLP. adja. A kiképzés *végrehajtása* egyébként a légoltalmi parancsnok irányítása szerint történik.

Állami és községi szervek közreműködése a megfelelő hatósági szerv útján biztosítandó.

A légoltalmi parancsnok a légoltalmi bizottság közreműködésével szabja meg az egyes légoltalmi szolgálatos szakcsoportok különböző kiképzésének mérvét. Például: milyen mértékben kell gázvédelemben kiképezni a segédrendőrséget, vagy első segélynyújtásban a munkásosztásokat, stb.

Az
lakosság
légoltalmi
oktatása,

81. A légoltalom elsőrendű érdeke, hogy a lakosság minél nagyobb számban a légoltalom feladatai, az alkalom módja és a szükséges biztonsági rendszabályok felől tájékozva legyen.

Ezen cél minél tökéletesebb elérését a központilag vezetett iskolai oktatás, ujságpropaganda, rádióelőadások, ingyenes légo. előadások és légoltalmi filmek szolgálják. Noha az iskolai légo. oktatás kivételével ezen ténykedések elsősorban a Légoltalmi Liga feladatkörébe tartoznak, minden légo. vezetőség és parancsnokság a maga hatáskörében is igyekezzék a lakosság kioktatását fenti és egyéb alkalmas eszközökkel szorgalmazni.

Azonban a légoltalom sikerének elengedhetetlen feltétele, hogy a lakosság minden tagja tájékozva legyen a riadó pillanatában és a légi támadás alatt megkövetelt magatartásáról, valamint lehetőleg a gázvédelem elemeiről.

Az ezirányú kioktatást egyszerű, érthető hirdetemények, ingyenes vagy egészen olcsó,

népszerű nyomtatványok szolgálják elsősorban; a helyes magatartás súlykolása pedig a légoltalmi gyakorlatok alkalmával történik.

Egy fegyelmezett és szakszerű magatartásra iskolázott lakosság a legjobb biztosíték a beláthatatlan következményekkel járó vakrémület (pánik) kitörése ellen.

A légoltalmi gyakorlatok ezért mindig a lakosság iskolázását is szolgálják.

VI. Ipartelepek légoltalma.

82. Az alább felsorolt ipartelepek és üze- A külön légoltalmi terv készítésére kötelezettek.
mek, valamint a közület mindazon egységei, amelyek fokozottabb, vagy az általános védelmi elvektől eltérő védelmet kívánnak, légoltalmukal külön légoltalmi terv szerint építik fel és hajtják végre.

Külön légoltalmi terv készítésére kötelezettek általában mindazok a légoltalmi egységek, ahol a légitámadás alatt nagy létszámú embercsoport védelméről kell gondoskodni, vagy amelyek sajátossága a lakóház légoltalmától eltérő s azon túlmenő védelmet kíván.

83. A 82. ponthoz tartozó légoltalmi egységeket három csoportba soroljuk. Sorolás.

Az első légoltalmi csoportba — a H. M. kijelölése alapján — azok az ipartelepek és üzemek tartoznak, amelyek az állam és a hadvezetés szempontjából különleges fontosságúak. Ezek »Üzemi légoltalmi terv«-eiket az illetékes vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.) útján közvetlenül az OLPk-nak terjesztik fel.

A második légoltalmi csoportba sorolnak:

a) mindazok az ipari üzemek, amelyek a gyár fogalma alá vonhatók, de az első csoportba nem soroltattak;

b) mindazok az áruházak, vásárcsarnokok, kórházak, iskolák, hivatali épületek, stb., amelyek egy várható repülőtéradás alatt legalább 100 ember védelméről kell gondoskodjanak, vagy más különleges szempontok miatt a közület légoltalmi tervében e csoportba soroltattak.

A második légoltalmi csoportba sorolást a közület légoltalmi vezetője eszközli s ő bírálja el a csoportba sorolt egységek légoltalmi terveit is.

Harmadik légoltalmi csoportba tartozók minden más, az első, vagy második csoportba nem sorolt egység. Ezek légoltalma és szervezése teljesen megegyezik a lakóház légoltalmánál előírt követelményekkel.

Üzemi légoltalmi terv.

84. A 82. pontban elrendelt »Légoltalmi terv«-nek (Üzemi légoltalmi tervnek) ki kell terjednie:

a) a légoltalmi szempontból szükséges szervezésre, a vezetők kijelölésére, esetleg a szóbanforgó légoltalmi egységek célszerű felosztására;

b) a riasztással kapcsolatos intézkedésekre;

c) az elsőtéltető szolgálat végrehajtására;

d) a tűzvédelmi intézkedésekre;

e) az üzemfolytonosság fenntartására vonatkozó rendelkezésekre,

f) a »Légvédelmi Riadó« jelére végrehajtandó intézkedések részletes meghatározására;

g) a tömegvédelmi berendezések, óvóhelyek létesítésére;

h) az esetleg szükséges egyéni gázvédelem biztosítására;

i) a légoltalmi segélyosztagok (üzemi légoltalmi segélyosztagok) szervezésére;

k) egyéb, a légoltalommal kapcsolatos egyszerű és célszerű intézkedésekre.

Az egyes légoltalmi egységek sorolásuk, fontosságuk és nagyságuk figyelembevételével értelemszerűen és a szükséghez mértén építik ki a légoltalmi terv egyes felsorolt pontjait.

85. Az első légoltalmi csoportba sorolt üzemek légoltalmi vezetőjét elvileg az üzemért felelős igazgató, őt és légoltalmi parancsnokát az OLPk. nevezi ki.

Felelős vezető.

A második légoltalmi csoportba sorolt egységek légoltalmi vezetőjét és parancsnokát az érdekeltek előterjesztése alapján a közület légoltalmi vezetője jelöli ki. E csoportba soroltaknál a légoltalmi parancsnok munkakörét egyszemélyben a légoltalmi vezető is elláthatja.

Az első és második légoltalmi csoportba sorolt egységek felelős vezetőinek hatáskörére és kötelességeire a 14—16. pontban foglaltak értelemszerűen érvényesek.

86. Az első légoltalmi csoportba sorolt üzemek légoltalmi osztagai kiképzésének és az üzem légoltalmi berendezéseinek ellenőrzését az OLPk. közvetlenül, vagy illetékes vdd. lgv. pk. (vdd. lgv. ea.) útján gyakorolja. Az OLPk. az ellenőrzés és légoltalmi részletgyakorlatok elrendelésének jogát a területileg illetékes közület légoltalmi parancsnokára is ruházhatja.

A légoltalmi osztagok és berendezések ellenőrzése.

A második légoltalmi csoportba sorolt egységek osztagait és berendezéseit a közület légoltalmi parancsnoka ellenőrzi.

87. Az első légoltalmi csoportba sorolt egységek képviselőit feltétlenül, a második csoportba soroltaké pedig szükség szerint a vármegyei, vagy városi (községi) légoltalmi bizottságba meghívandók. A második csoportba soroltak meghívásáról az érdekelt légoltalmi bizottság elnöke, az illetékes vdd. lgv. pk. jóváhagyásával dönt.

Meghívás a légoltalmi bizottságba.

E fejezet 83. pontjában, a második légoltalmi csoport *b*) osztályába sorolt egységek légoltalmi terveiket elvileg a 84. pont szerint építik fel, de annak részletei a tényleges viszonyoknak megfelelően értelemszerűen egyszerűsödnek.

VII. Közüzemek légoltalma.

Közüzemek. 88. A hárország legfontosabb életszükségleteit biztosító állami, köz- és magánintézmények és üzemek veszélyeztetettsége különleges légoltalmi intézkedéseket igényel.

Ilyen intézmények és közüzemek:

- a vasútak (és egyes főútak),
- a posta és távbeszélő,
- a vízművek és csatornák,
- a villamosművek és azok hálózatai,
- a gázművek és azok hálózatai,
- a közútvasútak.

A vasútak és a posta légoltalmára vonatkozó intézkedések külön kerülnek kiadásra.

Vízművek légoltalma. 89. A vízszolgáltatás folytonosságát úgy az ivóvízszükséglet, mint a tűzvédelmi szempontok miatt kell biztosítani.

Közületek csatornahálózatára, a vízművekre vonatkozó rendelkezések értelemszerűen érvényesek. A légoltalmi szempontokat már a vízellátás tervezésénél, a víztermelő telepek helyének megválasztásánál, a szivattyúházak és víztárolók elhelyezésénél és a csőhálózati rendszer létesítésénél kell az alábbiak szerint figyelembe venni:

Valamely közület vízellátását légoltalmi szempontból az a vízvezetéki rendszer biztosítja legjobban, amelynek csőhálózata összefüggően egységes s amelyet lehetőleg egymástól távol-

eső és független, a repülő betekintése elől jól rejtett víznyerő berendezések táplálnak.

Víztermelő (átemelő) telepek szivattyu egységeit igyekezzünk megosztani, hogy az egyik csoportot ért kb. 150 kg-os bomba telitalálat a telep többi szivattyu egységeit érintetlenül hagyja.

A csőhálózat tervezésénél és fektetésénél légoltalmi szempontokból a következő kívánalmakat kell figyelembe venni:

a) a csőhálózat egy pontján bekövetkezett robbanás ne veszélyeztesse az egész vízszolgáltatást;

b) a hálózat fontos részeinek, különösen főnyomócsövek vezetésénél lehetőleg kerülni kell a lgv. szempontból veszélyes helyek érintését, a főnyomócsövek megosztva, egymástól legalább 10 m. távolságra fektetendők s amennyiben ez nem lehetséges, az építést fokozott biztonsággal kell végrehajtani;

c) főnyomócsövek vezetésénél lehetőleg bombabiztos fektetésre kell törekedni. Különösen érzékeny és veszélyes helyeken — ha főnyomócső fektetése gazdaságosabb és üzemi ellenőrzés szempontok miatt nem történhet legalább 2,5—3 m. mélységben — a főnyomócsöveket betonfedéssel kell burkolni;

d) robbanás okozta csőtöréseknél a sérült csőrész lezárása minél kisebb szakasz kikapcsolásával, a legrövidebb idő alatt lehetséges legyen.

A hálózatba kapcsolt tároló nyomáskiegyenlítő-, stb. medencék a víztermelő telepek szolgáltatta vízmennyiséget egyideig pótolni képesek. Ezért a vízvezetéki rendszer medencéi oly ténnyel kell rendelkezniük, hogy az évi átlagból szá-

mított napi fogyasztás legalább 30%-át biztosítsák.

Helyreállító
és műszaki
osztatok.

90. Légítámadások okozta nagyobb rombolások korlátozására és helyreállítására a légoltalmi helyreállító és műszaki osztatok (üzemi légoltalmi osztatok) hivatottak. Ezek az osztatok készütségi és helyreállító részlegekből állanak.

Készütségi
szolgálat.

91. A készütségi szolgálat feladata csőtörések helyén a szükséges szakaszt lezárni és pillanatnyilag kívánatos, további károkat megakadályozó munkákat elvégezni, valamint a kár részleteiről a helyreállító osztatok központját értesíteni.

A készütségi állomások megfelelő — lehetőleg közvetlen, a rendes hálózattól különálló — híradó (távbeszélő) berendezéssel a vízhálózat területén olyan számban és olyan helyen állítandók fel, hogy csőtörés esetén a készütségi állomás értesítése és a sérült szakasz elzárása a legrövidebb idő alatt végrehajtható legyen. A készütségi állomások a szükséghez képest megfelelő járművekkel (kerékpár, motor-kerékpár, stb.) legyenek ellátva.

Helyreállító
szolgálat.

92. A rombolások helyreállítását a vízszolgáltató üzemek helyreállító egységei központi irányítás mellett végzik.

A csőtörést helyreállító egység járművön (teher gk-n.) szállított csőanyagból, szerszámokból és a szükséges munkásokból álljon.

Üzemi
légoltalmi
terv.

93. A vízszolgáltatást biztosító üzem légi riadó esetére »Üzemi Légoltalmi Terv«-et dolgozzon ki. A légoltalmi tervnek a közületre vonatkozó részben tartalmaznia kell:

a) a készütségi állomások számát, helyét, felszerelését és állományát;

b) a helyreállító egységek számát, felsze-

relését, azok elhelyezését és alkalmazásra vonatkozó intézkedéseket;

c) az üzemi kárjelentő hírszolgálatot már meglévő, vagy szervezendő hírendszer útján;

d) a légvédelmi riadóval kapcsolatban egyéb kiegészítő intézkedéseket.

94. Közhasználatu villamoshálózatok légmentésének ki kell terjednie:

A villamos
művek
légmentése.

a) központi elsőlétfítéssel kapcsolatos előkészítő és végrehajtó intézkedésekre;

b) a villamos energiaszolgáltatás folyamatos biztosítására;

c) az okozott károk tervszerű és gyors helyreállítására.

A villamos erőtelepek és üzemek légmentésére az ipartelepekre általános érvényű légmentési rendszabályok vonatkoznak. (VI. fejezet.)

A villamos erőtelepek, kapcsoló és átalakító állomások telepítésénél a jellegzetes és könnyen felismerhető elhelyezést kerülni kell, illetve megfelelő rendszabályokkal (fásítás, burkolás, stb.) a betekintést kell megnehezíteni.

A kazánházat és gépegységeket (turbinákat, generátorokat, transzformátorokat, stb.) igyekezzünk úgy megosztani, hogy az egyik csoportot ért kb. 150 kg-os bomba telitalálat a többi csoport üzemképességét ne befolyásolja.

A szükséges villamosenergia termelésének folyamatosságát légmentési szempontokból legcélszerűbb a termelő központok megosztásával és a helyileg elválasztott termelőtelepek együttműködésével (technikai kooperációival) érjük el.

Célszerű, ha a villamosmű idegen villamosművekkel, üzemekkel, ipartelepekkel, stb.-vel együttműködik. Ezt a célt szolgáló előkészítő intézkedéseket már békében meg kell tenni.

A béketermelés gazdaságosságát a légmentés

lom követelményeinek figyelembe vétele mellett azzal is biztosíthatjuk, hogy a megosztott kisebb erőtelepek az energiaszolgáltatásban esetleg csak mint kisegítő- és tartaléküzemek szerepelnek.

Légoltalmi szempontból kívánatos, hogy a villamosművek háromfázisú 50 periódusú és szabványos feszültségű villamos energiát termeljenek és osszanak el. Az erre vonatkozó áttérést fokozatosan szorgalmazni kell.

Addig azonban amíg a fogyasztók ellátása különböző rendszerű és feszültségű villamos energiával történik, átalakító állomások létesítésével már most arra kell törekedni, hogy bármelyik erőtelep kiesése esetén a működőképes telepek által termelhető villamos energia a fogyasztó terület bármely részére átvihető legyen. A hálózat kapcsoló és átalakító állomásait lehetőleg úgy kell elhelyezni, hogy azok legalább is az óvóhelyekkel egyenértékű védettségben részesüljenek.

Üzemi
légoltalmi
osztályok.

95. A helyreállító egységek számát és felszerelését az energiatermelés és fogyasztás sajátossága, a fogyasztó hálózat nagysága és sűrűsége szerint kell megszervezni. Elvül szolgáljon, hogy a villamos energiaszolgáltatás folytonosságát a fogyasztó hálózat sűrűségének sorrendjében kell helyreállítani. A romboló bombák okozta károk és üzemzavarok helyreállításának részleteit az »Üzemi Légoltalmi Terv« tartalmazza.

Üzemi légoltalmi terv.

96. A közhasználatú villamosművek »Üzemi Légoltalmi tervének« a közületekre vonatkozó részben tartalmaznia kell:

- a) az elsőtétítő szolgálat egységes szabályozását, berendezését;
- b) az erőtelepek különleges légoltalmára

vonatkozó általános intézkedéseket, a tartaléktelepek és idegen erőtelepek technikai együttműködésére (párhuzamos kapcsolás stb.-re) vonatkozó részletes rendelkezésekkel;

c) a kárjelentés és azzal kapcsolatos hírszolgáltatás megszervezése;

d) a helyreállító egységek (és azok központjának) szervezetére, felállítására, létszámára, felszerelésére, elhelyezésére és működésére részletes intézkedéseket;

e) a légoltalommal kapcsolatos egyéb intézkedéseket.

97. Városok gázműveinek légoltalma ki- Gázművek.
terjed:

a) gáztermelőtelepek;

b) a hálózatba kapcsolt gáztartályok;

c) és a csőhálózat légoltalmára.

Gáztermelőtelepek légoltalmára az ipartelepekre általános érvényű légoltalmi rendszabályok vonatkoznak.

A világítógázt szolgáltató hálózatba kapcsolt nyomástartó és egyéb gáztartályok könnyű felismerhetőségét a 91. pontokban foglaltak értelmében kell megnehezíteni.

Világítógáztartályok csak oly helyen telepíthetők rejtve és burkoltan, ahol azok égése, vagy robbanása épületeket, üzemeket, stb. közvetlenül nem veszélyeztet.

A világítógáz csőhálózatának fektetésére a 91. pont határozványai értelemszerűen mérvadóak.

Légi támadások okozta rombolások korlátozására további rombolások és tűzkárok megakadályozására a 89. és 93. ponthoz hasonlóan üzemi légoltalmi órségeket kell alakítani.

98. Gáztermelőtelepek »Üzemi Légoltalmi Üzemi légoltalmi terv.
Tervének« a közületekre vonatkozó része érte-

lemszerűen megegyezik a 39. és 82. pontokban foglaltakkal. Ezenkívül azonban tartalmaznia kell mindazon intézkedéseket is, amelyek a robbanókeverék keletkezését megakadályozhatják, a tűz- és robbanási veszélyt csökkentik, illetve kiküszöbölik. Tekintve azon nagy veszélyt, amely akár a gáztartályok robbanásából, akár a gázvezetékben esetleg fejlődő robbanó gázkeverék felrobbanásából keletkezhet, az üzemi lég. olt. terv. mindenkor térjen ki a gázművek esetleges idejekorán való üzemenkívül helyezésére, illetve a csővezeték tartalmának robbanásmentessé lételére is.

Az illető közület légoltalom vezetőjének kötelessége, hogy ezen lehetőségeket az üzemi légoltalmi terv alapján alapos tanulmány tárgyává tegye és az esetleges üzemenkívül-helyezés felett idejekorán döntsön.

A közúti
villamos-
vasutak
légoltalma.

99. Közúti villamosvasutak légoltalmára a villamos energiát termelő telepek légoltalmánál mondottak értelemszerűen érvényesek, különös figyelemmel a kocsitárolókra, valamint a helyreállítószolgálat gyors és eredményes működésére.

A
légoltalmi
tervek fej-
lesztésére.

100. A közüzemek »Légoltalmi Tervei«-ket a légoltalmi vezetőnek terjesztik fel, aki ennek alapján egyes üzemek légoltalmi osztagai között a szükséges együttműködést (hírszolgálat, kárjelentés) szabályozza.

A közüzemek üzemi légoltalmi terveinek 82. és 96. pontban foglalt részletei, megfelelően csoportosított és összhangba hozott formába a közület légoltalmi tervének megfelelő fejezetét alkotják. (40. e) pont.)

Az üzemi
légoltalmi
osztagok

101. A közület légoltalmi parancsnokának a 16. és 68. pontban biztosított hatásköre az

üzemi légoltalmi osztagokra értelemszerűen ér-
vényes. alá-
rendelése,

VIII. Építészeti rendelkezések.

102. A ma fenálló települések (városok, községek, ipartelepek) általában sehol sem felelnek meg a légoltalom követelményeinek. Sűrűn beépített, összezsúfolt és kevésbé fásított városok és kizárólag a gazdasági követelmények szerint megépített ipartelepek stb., a légi támadásoknak hálás célpontokat és célterületeket nyújtanak. * Általános-
ságban,

Ezen állapot gyökeres orvoslása csak egy hosszú évekre terjedő, óriási költségeket felémészlő program keretében valósítható meg, ezért az e célt szolgáló átfogó törvényes rendelkezések életbelépéséig, a légoltalom minimális követelményeinek megfelelő átmeneti intézkedések szükségesek.

103. A mai zsúfolt építkezési rendszernél városok számára a gyújtóbomba képezi a legnagyobb veszélyt. E veszélyt csökkentendő elsősorban a padlásterek lomtalanítása, majd a tetőszerkezet és padlásterek, a könnyen gyúló faanyagok lángállóvá tétele (impregnálás) szükséges. Gyújtó
bomba-
veszély.
Ellen-
szülőző
rend-
szabályok.

Az összes légvédelemre kötelezett közületekben az erre irányuló rendelkezéseket a rendszerint elsőfokú építészeti hatóságok hatáskörével rendelkező légoltalmi vezetők teszik meg oly módon, hogy záros határidőn belül legalább a minimális követelmények e téren kielégíttessenek. A lomtalanítást a padlástérrel rendelkező lakók, a lángtalanítást a háztulajdonosok kötelesek végrehajtani. A 11. melléklet

tartalmazza a lomtalanításra és lángtalanításra vonatkozó részletes irányításokat.

Nyilvános
óvóhelyek.

104. Az életbiztonság fokozását szolgálja s a közületek közvelen feladatai közé tartozik a nyilvános légoltalmi óvóhelyek létesítése.

A nyilvános légoltalmi óvóhelyek az utcák, középületek, vásárcsarnokok, stb. nagyszámú embertömegeinek nyújtanak menedéket és a lakóházi óvóhelyek létesítésére ösztönzésül és útmutatásul szolgálnak.

Nyilvános légoltalmi óvóhelyeket elsősorban sűrűn lakott városrészekben, forgalmas utcák, terék, vásárcsarnokok, nagyforgalmú nyilvános épületek, hivatalok, stb. közelében kell létesíteni. Az óvóhelyek könnyen megtalálhatók és megközelíthetők legyenek. Nyilvános óvóhelyek berendezésére a földalatti vasút létesítményei, köz- és raktárépületek pincehelyiségei megfelelő átalakítással célszerűen felhasználhatók.

A nyilvános óvóhelyek védettsége legalább a lakóházi óvóhelyekkel legyen azonos, a védettség fokozása, a bombabiztosság bizonyos eléréséig azonban kívánatos.

A létesíteni szándékolt légoltalmi nyilvános óvóhelyek elsősegély-, mentő- és fürdőállomások számát, elhelyezését, befogadóképességét a közület légoltalmi tervében is fel kell tüntetni. (39. g) pont.)

13. A nyilvános légoltalmi óvóhelyek kivitelezésére a 12. melléklet ad támpontokat.

Szökőg
óvóhelyek.

104. Kis és közepes rombolóbombák hatása ellen általában a lakóházak pincehelyiségei is nyújtanak bizonyos oltalmat. Noha ezen oltalom korántsem tökéletes, mindaddig amíg a lakosság önvédelmi megszervezkedése és berendez-

kedése, illetve a még várható törvényes rendelkezések az oltalom magasabb fokozatát megközelítik, szükséges hogy a lakóházak (hivatali épületek stb.) pincehelyiségei egy meglepő légi támadásnál szükségszerűen mint óvó helyek legyenek használhatók.

E célból a házak pincehelyiségeinek egy része szükségóvhelynek kijelölendő és oly módon készítenő elő, hogy légvédelmi készség esetén azonnal fenti célra átalakítható legyen.

Ezirányú rendelkezéseket a légoltalmi vezetők teszik meg.

A 13. melléklet a pincehelyiségek ideiglenes igénybevételére ad támpontokat.

105. A 103., 104. és 105. pontokban foglalt ideiglenes rendezést, az előkészítés alatt álló idevágó törvényjavaslatok életbelépése után, a végleges és általános érvényű központilag kiadott rendelkezések fogják pótolni.

Végleges
rendezés.

Zárószó.

A polgári légoltalom felépítése, működőképességének fenntartása nem egyedül a törvény végrehajtásán múlik!

A szükséges biztonság eléréséhez múlhatatlanul szükséges a társadalom legszélesebb rétegeinek megértése, öntevékeny, odaadó támogatása, hazafias áldozatkészsége és önzetlen lelkesedése.

A védelem csupán akkor kecsegtet eredménnyel, ha minden állampolgár, valamennyi közhatóság, intézmény és testület mélyen átérzi a veszedelmet, amely a légi támadások révén a nemzet létét fenyegeti és hazafias kötelességérzettől áthatva, szívvel-lélekkel szolgálja a honvédelmének ezen legújabb és a többiekkel legalább is egyenrangú lényezőjét, amely egyúttal az otthon, a család, a vagyon, a munkahely oltalmát jelenti.

TARTALOMJEGYZÉK:

	Oldal
Előszó	3
I. Bevezetés	5
II. A légoltalmi szolgálat szervezete	8
A) Felépítés	8
B) Felelős szervek	12
C) Légoltalmi bizottságok	15
III. A helyi légvédelmi jelző- és riasztó- szolgálat	18
IV. A közületek légoltalmának felépítése	26
A) Általános felépítés	26
B) A közület légoltalmi terve	28
C) Az elsőtétítő szolgálat	34
D) Légoltalmi segélyosztalok	37
E) A légoltalom szerveinek együt- tes működése	44
V. A lakosság önvédelme	46
Kiképzés, légvédelmi gyakorlatok	51
VI. Ipartelepek légoltalma	53
VII. Közüzemek légoltalma	56
VIII. Építészeti rendelkezések	63
Mellékletek.	

Kérem, hogy a Légo. Ut.-ban esetleg eszközlendő változásokat címemre megküldeni sziveskedjék.

Név:

Pontos lakcím:

Országos Légvédelmi Parancsnokság

BUDAPEST

I. Palota-ut 4. sz.

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84727084

